

Sie heft sich an die
Fitzelzüty Kunst des
langen Schmerzes —

Förord (version 1.3, 2008-07-31)

Här följer mitt försök till "undervisningsvänlig" version av Ringecks manuskript.

Den tyska texten är som i originalet, bortsett från att jag har försökt normalisera stavningen lite, rätta uppenbara felskrivningar, lägga till saknade ord etc. Det skall inte på något sätt påverka betydelsen av texten. För den som är intresserad av den exakta transkriptionen kan ni alltid titta i det andra dokumentet.

Därpå följer den svenska, tämligen ordagranna, översättningen. För ytterligare rent språkliga kommentarer till översättningen hänvisas till det andra dokumentet med faksimil och exakt trogen transkription, samt medeltidstyska glosor.. finns tillgänglig från samma ställe där ni troligen hämtade detta dokument, www.ghfs.se.

Sist följer mitt försök att förklara på modern svenska vad jag tror Ringeck menar, och lägga till lite praktiska kommentarer om t.ex. fotarbete, något originalet ofta inte tar med. Denna text är naturligtvis egentligen den minst viktiga, och den som det är störst sannolikhet att det finns fel i. Det är bara mina personliga åsikter och skall på intet sätt uppfattas som någon absolut sanning, vare sig rörande vad Ringeck menar eller hur tekniker bör fungera.

Om Ringeck och jag verkar ha olika åsikter är det naturligtvis Ringeck som har rätt. ☺

Kommentarerna är bara påbörjade, det finns mycket kvar att göra där. På lite sikt kommer förmodligen texten att delas upp lite mer sektionsvis och illustrationer kanske tillkomma. Jag tänker också lägga till en ordlista med alla viktiga "facktermer" listade, med vad de heter i Ringecks manuskript, alternativa namn de har i en del andra manuskript, min översättning till svenska samt en kort förklaring av själva begreppet.

<p>Hie hebt sich an die ritterlich kunst deß langen schwerts</p>	<p>Här börjar den ridderliga långsvärds-konsten</p>	
<p>Hie hebt sich an die ußlegung der zedel [10v-11v]</p>	<p>Här börjar förklaringen av läroverserna</p>	
<p>in der geschriben stett die Ritterlich kunst des langes schwerts, die gedicht und gemacht hat Johannes Lichtenawer, der ain grosser maister in der kunst gewesen ist - dem gott genedig sey.</p>	<p>i vilken står nedtecknad den ridderliga långsvärdskonsten, diktad och skapad av Johannes Liechtenauer, som var en stor mästare i konsten, må Gud vara honom nådig.</p>	
<p>Der hat die zedel laußen schryben mit verborgnen und verdeckten worten, darumb das die kunst nitt gemain solt werden. Und die selbigen verborgnen und verdeckten worten hat maister Sigmund, ain Ringeck, - der zyt des hochgebornen fürsten und herren hern Aulbrecht, pfalzgrauen by Rin und hertzog in Bayern, schirmaister - glosieret und außgelegt, alß hie in disem biechlin her nach geschryben stät; das sey ain yeder fechter wol vernömen und</p>	<p>Han lät skriva läroverserna med gömda och fördolda ord, så att konsten inte skulle bli allmänt känd. Och dessa gömda och fördolda ord har mäster Sigmund Ringeck, fäktmästare åt den högvälborne fursten och herren Herr Aulbrecht, pfalzgreve till Rhen och hertig över Bayern, nedtecknat och förklarat i denna lilla bok som nu följer, så att varje fäktare som annars kan fäktas, väl skall kunna ta till sig och förstå den.</p>	<p>En intressant fråga här är vad som menas med ”som annas kan fäktas”. Det kan tänkas syfta på folk som har erfarenhet av att slåss med långsvärd men som inte studerat i Liechtenauer-traditionen. Det är i så fall en fingervisning om att detta rör sig om ”avancerade tekniker”, avsedda för att bli en bättre fäktare och kunna utmanövrera de som inte studerat i traditionen.</p>

verstan mag, der da anderst fechten kan.		
Die vor red der zedel.	Företalet till läroverserna.	
<p><i>Jungk ritter, lere Gott liebhaben, fröwen ia ere, so wöchse dein ere. Übe ritterschaft und lere kunst, die dich ziert, in kriegem zu ern hoffiert. Ringet gut, fesser glefen, sper, schwert und messer manlich bederben. Haw drin hart dar! Rausch hin: triff oder las farn daß ihn die wysen hassen, den man sicht brysen. Daruff dich fasse: alle kunst haben lenge und masse.</i></p>	<p><i>Unge riddare, lär att alltid ära kvinnor och ha Gud kär så växer din ära. Öva ridderskap och lär konst som upphöjer dig, och i kampen till ära smickrar dig. Brottas väl, fatta lans, spjut och svärd och använd kniv manligt. Hugg in hårt där! Storma fram: Träffa eller missa; De erfarna hatar den som söker tränga dem. Detta skall du förstå: all konst har längd och mått.</i></p>	<p>Här är en väldigt tydlig anmodan att upprätthålla initiativet, att vara i Vor. Träffa eller missa, det spelar mindre roll så länge man behåller pressen och tvingar motståndaren att reagera, att vara i Nach, och alltså ha svårt att ta egna initiativ.</p>
Das ist der text von vil gutter gemainer lere des langen schwerts [11v-13r]	Om mången god allmän lektion om långsvärdet	Korrekt fotarbete vid hugg
<p><i>Willtu kunst schowen, Sich linck gen und recht mit hawen. Und linck mit rechtem, ist, das du starck gerst fechten.</i></p>	<p><i>Vill du skåda skicklighet, Se till att vänster gå, och höger med huggen. Och vänster med höger, om du vill fäktas kraftfullt.</i></p>	<p>Här är Ringeck lite omständig, men det är kanske för att understryka hur viktigt detta är.</p> <p>Vad han vill ha sagt är helt enkelt att man oftast skall stå med sin "svaga fot" främst (dvs om man är högerhänt, den vänstra) när man står i gard redo att hugga. Och när man hugger skall man följa efter i hugget med ett pass</p>
Merck, das ist die erst lere des langes schwertz; das du die hew von bayden sytten recht solt lernem hawen, ist, das du annders starck und	Detta är långsvärdets första lektion; att du skall lära dig att hugga på rätt sätt från båda sidorna, så att du kan fäktas kraftfullt och korrekt.	

gerecht fechten wilt.		fram med den "starka foten".
Das vernym also: wenn du wilt howen von der rechten sytten, so sich, das dein lincker fuß vor stee. Und wenn du wilt howen von der lincken sytten so sich, das dein rechter fuß vor stee.	När du vill hugga från höger sida, se till att din vänstra fot står främst; och när du vill hugga från vänster sida, se till att din högra fot står främst.	Gör man inte det tappar man väldigt mycket både i kraft och räckvidd. Det är högst troligt att man råkar ut för ett efterföljande (nachreissen).
Häustu dann den ober haw von der rechten sytten, so folg dem haw nach mit dem rechten fuß. Tust du das nicht, so ist der how falsch und ungerecht, wann dein rechte syten bleibt dahinden. Darum ist der haw zu kurtz und mag sein rechten gang undersich zu der rechten anderen sytten vor dem lincken fuß nicht haben.	Hugger du då ett Oberhau från höger sida, följ efter hugget med den högra foten. Gör du inte detta är hugget falskt och dåligt, eftersom din högra sida blir kvar baktill. Hugget blir då för kort, och kan inte följa sin rätta bana neråt till den korrekta andra sidan framför den vänstra foten.	Hugger man ändå från sin "svaga sida" (vilket ofta händer som en uppföljning om det första hugget misslyckas, och i en hel del andra situationer) skall det förstås också alltid göras med korrekt fotarbete, dvs. åtföljas av att den "svaga foten" hamnar främst.
Des glychen: wenn du hawst von der lyncken sytten und dem haw nicht nachfolgest mit dem lincken fuß, so ist der haw och falsch. Darum so merck, von welcher sytten du haust, das du mit dem selbigen fuß dem haw nachfolgest. So magstu mit der sterck alle dein stuck gerecht trybenn.	Likaså är hugget felaktigt, om du hugger från vänster sida och inte följer efter hugget med vänster fot. Så märk väl, från vilken sida du än hugger, att den foten följer efter hugget. På det sättet kan du korrekt utföra alla dina tekniker kraftfullt.	
Und also sullen alle andere hew och gehawen werden.	Och på samma sätt skall även alla andra hugg utföras.	
Der text aber von ainer lere [13r-14r]	En ytterligare lektion	Var inte för defensiv
<i>Wer nach gat hawen, der darff sich kunst wenig fröwen. Haw nachent, waß du wilt, kain wechsel kumpt in dein schilt. Zu kopf, zu lybe</i>	<i>Den som går efter huggen kan föga glädjas åt sin skicklighet Hugg nära inpå, gör vad du vill så kommer ingen växling genom ditt försvar. Mot huvudet, mot kroppen</i>	Avsnittet är en uppmaning att inte vara för defensiv och bara vänta på att motståndaren skall göra något och sedan kontra. Om motståndaren då är en skicklig och aggressiv fäktare är det inte alls säkert att man får möjlighet att göra sina planerade kontringar,

<p><i>die zeck nicht vermyde. Mit gantzem lyb ficht, waß du starck gerst zu tryb.</i></p>	<p><i>avstå inte från snabba attacker. Fäktas med hela kroppen om du vill göra det kraftfullt.</i></p>	<p>eftersom han kommer att behålla pressen på en konstant. Defensiv kan man möjligen vara om man vet med sig att man är överlägset bättre.</p>
<p>Wenn du mit dem zufechten zu ihm kumpst, so solt du uff sein hew nicht sechen; noch warten, wie er die gegen dir trybt. Wann alle fechter, die do sechen und warten uff aines anderen hew und wellend anderß nichten thon dann versetzen, die durffen sich söllicher kunst wenig fröwen; wann sie werden do by oft geschlagen.</p>	<p>När du kommer mot honom i Zufechten skall du inte avvakta hans hugg, och inte heller vänta och se vad han tänker göra mot dig. Alla fäktare som avvaktar och väntar på den andres hugg, och inte gör annat än att avvärja; de får föga glädjas åt den sortens skicklighet eftersom de genom den ofta blir besegrade.</p>	<p>Ordet ”zeck” står för en snabb men kanske inte särskilt kraftfull attack mot närmaste blotta. Det är då ofta en uppföljning till en mer kraftfull attack, och syftar till att behålla initiativet.</p>
<p>Item, du solt mercken: alles, das du fechten wilt, das trüb mit gantzer störck deines lybs! Und haw ihm do mit nahent ein zu kopf und zu lyb, so mag er vor deinem ort nicht durch wechseln. Und mit dem haw solt du in den andbinden des schwerts der zeckrure nicht vermyden zu der nächsten blößen die dir hernach in den fünf hewen und in anderen stucken ußgericht werden.</p>	<p>Fäktas alltid med hela din kropps styrka! Hugg honom nära inpå mot huvudet och mot kroppen, så kan han inte växla igenom framför din spets. Och när hugget hamnat i bindning skall du inte avstå från att snabbt göra lätta attacker mot närmaste blotta, så som härnäst kommer att beskrivas i de fem huggen och andra tekniker.</p>	<p>En viktig poäng här är att om man hela tiden attackerar nästan ur distans och t.ex. bara försöker träffa händerna är man sårbar för genomväxlande. Man skall därför se till att göra kraftfulla attacker mot huvud och kropp, och följa upp dem med snabba attacker mot varje ny blotta som öppnar sig.</p>
<p>Aber ain lere [14r-14v]</p>	<p>En lektion till</p>	<p>Fäktas inte från “fel” sida</p>
<p><i>Höre, waß da schlecht ist, ficht nitt oben linck, so du recht bist, und ob du linck bist, im rechten auch ser hinckest.</i></p>	<p><i>Hör vad som är dåligt, fäktas inte från övre vänster om du är högerhänt, och om du är vänsterhänt, är du till höger också helt lam.</i></p>	<p>Vad Ringeck vill ha sagt här är helt enkelt att man inte skall <i>välja</i> att fäktas från sin svaga sida. Visst kan man hugga från sin svaga sida, men man skall vanligen inte välja att göra det viktiga första hugget (Vorschlag), som skall vara kraftfullt och försätta motståndaren i Nach, från sin svaga sida. Då riskerar man att motståndaren övermannar en direkt i bindningen. Särskilt illa är det då förstås om man försöker attackera en vänsterhänt från vänster om man själv är högerhänt (eller vice versa).</p>
<p>Mörck, die lere trifft an zwuo personen: ainen lincken und ain gerechten.</p>	<p>Denna lektion gäller två personer: en vänsterhänt och en högerhänt.</p>	
<p>Das vernym also: wann du mit zufechten zu ihm kumpst, bist du dann gerecht und mainest den man zu schlachen, so haw den ersten haw nicht von der lincken sytten; wann der ist schwach und magst damit nicht wider gehalten, wann man dir</p>	<p>När du kommer mot honom i Zufechten, om du är högerhänt och vill hugga honom, så hugg inte ditt första hugg från vänster sida. Detta eftersom det är svagt och inte kan hålla emot om han binder starkt mot det. Därför, hugg från höger sida, så kan du arbeta kraftfullt och</p>	<p>Ett undantag är till exempel när man fäktas från</p>

starck daruff bindt. Darum, so haw der rechten sytten: so magst du starck am schwert mit kunst arbayten, waß du wilt.	skickligt i bindningen och göra vad du vill.	vänster nebenhut eller Alber, som Ringeck kommer att nämna mot slutet av boken i avsnittet om svepanden (streichen).
Des gelichen: bist du linck, so haw och nit von der rechtten,wenn die kunst ist gar wild ainem lincken zu triben von der rechten sytten. Des glich ist es och ainem rechten von der lincken sytten.	Likaså, om du är vänsterhänt, hugg heller inte från höger, eftersom konsten är helt galen när en vänsterhänt försöker fäktas från den högra sidan. Detsamma gäller en högerhänt från den vänstra sidan.	
Das ist der text und ain lere von "vor" und "nach" [14v-16v]	En lektion om "Vor" och "Nach"	Vor och Nach
<i>"Vor" und "nach", die zway ding, synd aller kunst ain urspring. "Schwöch" und "störck", "in des" - daß wort - do mit mörck. So magst du leren mit kunst arbayten und weren. Erschrickstu gern, kain fechten nimmer gelern.</i>	<i>"Vor" och "Nach", dessa två ting, är all skicklighets urprung. "Svag" och "stark", "Indes" – märk väl det ordet. Så kan du lära att med skicklighet arbeta och värja dig. Blir du lätt skrämnd, lär dig aldrig någonsin någon fäktning.</i>	Vor (före), Nach (efter) och Indes (i detsamma) är oerhört viktiga begrepp som många har lite problem med. Enkel definition: Du är i Vor när din motståndare är tvungen att reagera på det du gör (eller bli allvarligt skadad). Du är i Nach när du <i>inser</i> att du är tvungen att reagera på det din motståndare gör. Nach är med andra ord något man väljer att vara i, och i många situationer är det extremt farligt att inte välja det utan i stället försöka vara i Vor.
Merck, das ist, das du vor allen sachen wol solt verstan daß "vor" und daß "nach", wann die zway ding sind ain urspring, do alle kunst des fechtens außgät.	Märk väl att du mer än något annat måste förstå "Vor" och "Nach", eftersom dessa två är grunden som all fäktning utgår från.	
Daß vernym also: daß "vor", daß ist,	Märk alltså: "Vor" betyder	Det är alltså fullt möjligt att vara i Vor och ändå ha en motståndare som också försöker vara i Vor. Det slutar sällan väl för honom, men det är också en allvarlig risk för dig själv. Man kan inte förutsätta att en motståndare kommer att reagera med att försvara sig, och ens attack bör göras på ett sätt som minimerar motståndarens möjlighet att göra ett
das du all weg solt vorkommen mit ainem haw oder mit ainem stich ihm zu der blöß, ehe wann er dir zu der deinen. So muß er dir versetzen! So arbayt in der versatzung behentlich für dich mit	att du alltid skall förekomma med ett hugg eller stick mot hans blottor, innan han gör detsamma mot dina. Då måste han avvärja dig! Och arbeta flinkt i avvärjningen och för ditt svärd från en blotta till en annan, så kan han	

dem schwert von ainer blöß zu der anderen; so mag er vor deiner arbayt zu seinen stucken nicht kommen.	inte få tillfälle att utföra sina egna tekniker innan ditt arbete.	”självmodsförsvär”. När man är i Nach skall man förstås försvara sig på ett sådant sätt att man åter hamnar i Vor.
Aber lauft er dir eyynn, so komme vor mit dem ringen.	Men rusar han inpå dig, förekom honom med brottningen.	
Hie mörck, was da haysst daß "nach".	Märk, vad som kallas "Nach"	Indes är vad man använder för att från Nach återvinna Vor. Begreppet definieras enklast tillsammans med Fühlen (känsla).
Mörck, magstu zu dem "vor" nitt kommen, so wart uff das "nach". Das sind die brüch uff alle stuck, die er uff dich trybt.	Märk, att om du inte kan komma i "Vor", så vänta på "Nach". Detta är kontringarna mot alla tekniker som han gör mot dig.	Fühlen är att "läsa" sin motståndare genom tryck i bindningen, kroppspråk och annat, och alltså känna vad motståndaren är på väg att göra.
Das vernym also: wann er vorkumpt, daß du ihm versetzen must, so arbeit mit der versätzung "indes" behentlich für dich zu der nächsten blöß, so triffest du ihn, ehe wann er sein stuck verbringt. Also gewinstu aber das "vor" und er blypt "nach". Auch soltu in dem "vor" und "nach" mörcken, wie du mit dem wort "in des" arbaiten solt nach der "schwech" und nach der "störck" seines schwertß.	När han förekommer dig så att du måste avvärja honom, så arbeta "Indes" flinkt med avvärjningen mot hans närmaste blotta, så träffar du honom innan han kan slutföra sin teknik. Därigenom vinner du "Vor" och han blir lämnad i "Nach". Du skall också veta, hur du kan använda devisen "Indes" mot hans "svaga" och "starka" del av svärdet.	Indes är förmågan att då omedelbart, utan att behöva fundera över det, göra rätt sak baserat på vad ens Fühlen säger till en. Ett försök till modern beskrivning kunde vara "internaliserande av situationsberoende teknik". Den ena färdigheten är värdelös utan den andra. Båda är ganska svåra att träna upp. Det som gäller är många, många repetitioner i lägre hastighet, för att lära kroppen vad det är den skall göra.
Und das vernym also: von dem gehultze des schwerts biß in die mitten der clingen hat das schwert sin störccke, dar mit du wol magst wider gehalten, wann man dir dar an bindt. Und fürbaß, von der mitt biß an den ort, hat es sein schwöch, da magst nicht wider gehalten.	Från svärdets hjalt till klingans mitt har svärdet sitt starka, varmed du kan hålla emot när någon binder mot det. Och vidare, från mitten till spetsen har det sitt svaga, som inte kan hålla emot.	Inte mycket att säga om detta, utom att det är lika viktigt som det är enkelt att definiera.
Und wenn du die ding recht verstest, so magstu mit kunst wol arbaitten und dich damit wören; und fürbaß lernen fürsten und herren, das sie mit der selbigen kunst wol mügen besten in schimpff und in ernst.	Och när du verkligen förstår dessa saker kan du arbeta med skicklighet och värja dig väl, och sedan lära furstar och herrar, så att de med samma skicklighet väl kan bevara sig i lek och allvar.	Lite karriärråd från Ringeck: bli fäktnästare åt furstar, det är bra både för dig och dem... notera att han talar om både lek och allvar; även på Ringecks tid kunde fäktningen bedrivas som tidsfördriv.

<p>Aber erschreckstu gern, so saltu die kunst des fechtens nitt lernen. Wann ain blöds, verzags hertz, das tut kain gut, wann es wirt by aller kunst geschlagen.</p>	<p>Men om du lätt blir skrämnd skall du inte lära dig fäktkonst, eftersom ett vekt och förskrämt hjärta – det hjälper dig inte – det blir av all skicklighet besekrat.</p>	<p>Framför allt handlar nog detta om att om man är lättskrämnd kommer man alltid att befinna sig i Nach och således alltid förlora i slutändan, oavsett hur skicklig man är och hur mycket tekniker man kan.</p>
<p>Der text von den fünf hewen [16v-17v]</p>	<p>De fem huggen</p>	<p>De fem hemliga huggen</p>
<p><i>Fünff hew lere von der rechten hand. Wer das wäre, dem wir geloben, in kunsten gern zu lonen.</i></p>	<p><i>Fem hugg lär från högra handen. Den som kan försvara sig mot dessa, den skall vi berömma, hans skicklighet gärna belöna</i></p>	
<p>Merck, die zedel setzt fünff verborgne hew, da von vil maister des schwerts nicht wissen zu sagen. Die soltu anders nicht lernen hawen wann von der rechten sytten gegen dem, der sich gegen dir stöllet zu der were.</p>	<p>Märk väl, läroverserna framlägger fem hemliga hugg, som många svärdsmästare inte vet att tala om. Du skall inte lära dig hugga andra hugg när du kommer från den högra sidan mot dem som ställer sig mot dig i försvar.</p>	<p>Det handlar alltså om det vi ofta kallar ”meisterhaue” (Ringeck använder inte alls den termen, han pratar om ”verborgne hew”, dvs ”dolda/hemliga hugg”).</p>
<p>Und versuch, öb du mit ainem haw usß den fünffen den man mit dem ersten schlag mügest treffen. Wer dir di brechenn kan on seinen schaden, so wirt ihm gelopt von dem maister der zedeln, daß ihm siner kunst bas gelonet soll werden dann ainem andern fechter, der wyder die funff hew nicht fechten kann. Und wie du die fünff hew howen solt, das fündest du in den selbigen funff hewen her nach geschriben.</p>	<p>Och försök om du kan att träffa motståndaren med första slaget med ett av dessa fem hugg. Den som kan kontra dessa mot dig utan att bli skadad skall berömmas av läroversernas mästare, då hans skicklighet skall belöna honom mer än en annan fäktare, som inte kan fäktas mot de fem huggen. Och hur du skall hugga de fem huggen finner du härefter nedtecknat i dessa samma fem hugg.</p>	<p>Han rekommenderar att man alltid skall använda ett av de fem hemliga huggen som sin första attack. Detta hänger också ihop med ”Vier Versetzen” som beskrivs längre fram, där vi får rekommendationer om exakt vilket av de fem man bör använda då motståndaren befinner sig i (eller är på väg mot) olika garder.</p>
<p>Das ist der text von den stucken der zedeln [17v-19r]</p>	<p>Läroversernas tekniker</p>	<p>Läroversernas tekniker</p>
<p><i>Zorn haw, krump, zwerch, hat schiller, mit</i></p>	<p><i>Zornhau, Krumphau, Zwerch, Schiller, med</i></p>	<p>En enkel uppräknig av de sjuutton huvudprinciperna i</p>

<p><i>schaittler, alber; versetzt, nach-raysen, überlauff, haw setzet, durch wechsel, zuck, durch lauff, abschnie, hende druck, heng, und mit blössen, schlach, vach streych, stich, mit stossen.</i></p>	<p><i>Schaitler bryt Alber, följ efter, nå över, hugg, växla igenom, ryck, rusa igenom, skär av, tryck händerna, hänganden, och med blottor, hugg, fånga, svep och stick med stötar</i></p>	<p>Liechtenauers system. Det rör sig inte egentligen om specifika tekniker, alla sjutton är generella principer som kan användas i ett otal tekniker.</p> <p>Jag har (i mitt tycke) ganska bra översättningar till svenska här (och jag rekommenderar att man använder dem i diskussioner på svenska), men det är mycket viktigt att även känna till de tyska termerna. Annars blir det problematiskt att diskutera tekniker med folk från andra länder.</p> <p>Den enda term jag går lite bet på är "Vier Versetzen". Problemet är att här används ordet "Versetzen" (som normalt och överallt annars betyder "avvärjande" eller "parad") i en helt annan betydelse. Där handlar det alltså om vilket hemligt hugg som bryter vilken gard, och inte direkt om någon avvärjning.</p>
<p>Mörck, hie werden genampt die rechten häuptstucke der kunst deß langen schwerts. wie yettlichs besunder haist mit dem namen, daß du die dester bas versten kündest. Der ist sibenzechen an der zal und heben sich an den funff hewen an.</p>	<p>Här skall namnges de korrekta huvudteknikerna i långsvärdets konst, vad vart och ett särskilt heter med sitt namn för att du skall förstå dem desto bättre. De är sjutton till antalet och börjar med de fem huggen.</p>	
<p>Item nun mörck: der erst haw haist der zorn haw, der ander der krump haw, der drit der zwer haw, der viert der schill haw, der funfft der schaitel haw; der sechst: daß sind die vier hütten, das sybent die vier versetzen, das acht: die nachraysen, das neindt: die überlauffen, das zehend: die absetzen, daß aylfft: daß durchwechßlen, das zwülfft: daß zucken, daß dryzehend: die durchläuffen, daß vierzehend: die abschnyden, daß funffzehend: die hend trucken, daß sechzehend: die hengen, sibenzehend: daß sind die winden.</p>	<p>Det första hugget heter Vredeshugget (Zornhau), det andra Krumhugget (Krumphau), det tredje Tvärshugget (Zwerchhau), det fjärde Spanarhugget (Schielhau), det femte Delarhugget (Scheitelhau); det sjätte: det är de fyra garderna (Vier Leger), det sjunde de fyra Versetzen (Vier Versetzen), det åttonde efterföljandet (Nachreissen), det nionde övernåendet (Überlaufen), det tionde sidosättandet (Absetzen), det elfte genomväxlandet (Durchwechßeln), det tolfte ryckandet (Zucken), det trettonde genomlöpandet (Durchlaufen), det fjortonde avskärandet (Abschneiden), det femtonde handtryckandet (Hende drücken), det sextonde hängandena (Hengen), det sjuttonde: det är vindningarna (Winden)</p>	
<p>Und wie du dich mit den hengen und winden enplösen solt, und wie du alle vorgeampte stuck tryben solt, das vindestu alles her nach geschriben.</p>	<p>Och hur du med hänganden och vindningar skall blotta dig, och hur du skall utföra alla dessa förutnämnda tekniker, allt det finner du härefter nedtecknat.</p>	<p>Det här stycket är svårtolkat. Jag vet inte exakt vad Ringeck menar med att blotta sig. Möjligen handlar det helt enkelt om att alltid vara medveten om vilka blottor man för tillället lämnar öppna, och därmed om var motståndarens nästa attack troligen kommer.</p>

<p>Das ist der zorn haw mit sinen stucken [19r-20v]</p>	<p>Zornhau med dess tekniker</p>	<p>Zornhau</p>
<p><i>Wer dir ober hawet, zorn haw ort ihm dröwet.</i></p>	<p><i>Den som hugger från ovan, zornhau hotar honom med spetsen</i></p>	<p>Denna teknik kallas ofta ”zorn-ort” eller ”zornhau-ort”. I ett parti i den allra sista delen av manualen pratar Ringeck lite mer om just denna teknik, som är mycket viktig och extremt användbar. Ringeck betonar där att den rekommenderas om man snabbt måste besegra motståndaren (kanske för att hans kompisar är på väg...).</p>
<p>Daß vernym also: wann dir ainer von siner rechten sytten oben ein hawet, so haw einen zorn haw mit der langen schniden och von diner rechten achslen mit im starck ein.</p> <p>Ist der dann waich am schwert, so schüß ihm den ort für sich lang ein zu dem gesicht. Und traw ihm zu stechen.</p>	<p>När någon hugger mot dig från ovan från höger sida, så hugg in ett kraftfullt Zornhau med den långa eggen från din högra axel.</p> <p>Är han då vek i bindningen, stöt då in spetsen längs klingan mot hans ansikte, och hota att stöta honom.</p>	<p>Det underlättar här att se till att ta ett lite cirklande pass framåt ut åt höger för att flytta linjen. Glöm inte att bakre foten skall följa med i en volte, annars får du dålig balans.</p>
<p>Aber ain stuck uß dem zorn haw.</p>	<p>En annan teknik från Zornhau</p>	<p>Avtagande från Zornhau</p>
<p><i>Wirt er es gewar, so nymt oben ab an far.</i></p>	<p><i>Märker han detta, så tag bort ovan utan fara.</i></p>	<p>Tekniken går också alldeles utmärkt att göra om motståndaren kontrar ditt zornhau med ett eget zornhau men går för långt, så att hans spets passerat dig. Det viktiga är att inte försöka göra detta om hans spets hotar dig, och/eller om han är vek i bindningen. I hugget mot den andra sidan, ta ett pass fram (och lite ut åt vänster) med vänster fot, volte ut med höger fot bakom och sänk händerna så att du kontrollerar hans armar med eggen samtidigt som du hugger honom i huvudet/halsen.</p>
<p>Wann du mit dem zorn haw den ort ein schüst, wirt er dann deß orts gewar und versetzt den stich mit stöcke, so ruck dein schwert übersich oben ab von dem sinen. Und haw ihm zu der andren sytten an sinem schwert wider oben ein zu dem kopffe.</p>	<p>När du stöter efter ett Zornhau och han blir varse spetsen och kraftfullt avvärjer stöten, så ryck ditt svärd uppåt, över och bort från hans svärd och hugg honom emot den andra sidan av hans svärd uppifrån in mot huvudet.</p>	
<p>Aber ein stuck uß dem zornhaw.</p>	<p>Ännu en teknik från Zornhau</p>	<p>Inwinden från Zornhau</p>

<p><i>Biß störcker wider und stich! Sicht erß, so nym es nider.</i></p>	<p><i>Bli starkare emot och stöt! Om han märker det, tag det nedan.</i></p>	<p>Detta kallas ofta "Inwinden" eller "den första vindningen". Den andra kallas "Auswinden" och beskrivs mycket längre fram, i partiet om hänganden och vindningar.</p> <p>Stöten görs genom att "falla fram" med kroppen, eventuellt kombinerat med ett steg med höger fot.</p>
<p>Wenn du ihm mit dem zornhaw inhawst, versetzt er dir daß und pleibt dir damitt starck am schwert, so byß gen ihm wider starck am schwert und far uff mit der stöck dines schwerts in die schwöch sines schwerts und wind am schwert din gehültz vornen für dein haupt. Und so stich in oben zu dem gesichte.</p>	<p>När du hugger in mot honom med ett Zornhaw och han avvärjer det och stannar kvar starkt mot dig i bindningen, så bli åter stark emot honom i bindningen och far upp med ditt svärds "starka" mot hans svärds "svaga" och vinda i bindningen ditt hjalt framför ditt huvud, och stöt honom uppifrån i ansiktet.</p>	<p>Uppföljning när din Inwinden avvärjs med kronan</p>
<p>Aber ain stuck uß dem zornhaw.</p>	<p>Ännu en teknik från Zornhaw</p>	<p>Observera att det är för sent att göra detta när han redan kommit upp i hög krona (om du inte är väldigt mycket längre än din motståndare). Det måste göras samtidigt som han är på väg upp med hjaltet. Denna teknik kan vara svår om ens motståndare är väldigt mycket längre. Då bör man snarare växla igenom nedåt och sätta spetsen mot bröstet under hans händer, eller snitta hans armar.</p> <p>Går han till låg krona spelar längdskillnaden mindre roll.</p>
<p>Ain bruch wider daß abnemen.</p>	<p>En kontring mot borttagandet</p>	<p>Kontring mot avtagande från Zornhaw</p>
<p>Mörck, wenn du mit ainem starck am schwert bindest, ruckt er dan sein schwert übersich, oben abe von dinem schwert, und hawt dir zu der anderen sytten am schwert wider eyn zu dem kopffe, so bind starck mit der langen schnyden ihm oben eyn zu dem kopffe.</p>	<p>När du binder starkt mot någon och han rycker sitt svärd uppåt bort från och över ditt svärd och i bindningen hugger mot dig på andra sidan svärdet mot huvudet, så bind starkt med den långa eggen uppifrån in mot hans huvud.</p>	<p>Detta är inte direkt ett hugg, snarare inledningen till ett skär eller stöt. Kombineras lämpligen med ett pass lite framåt ut åt vänster. Händerna är i princip redan korrekt placerade, vrid dem bara åt höger.</p>

<p>Hie mörck ain gutte lere. [20v-22r]</p>	<p>En bra lektion.</p>	<p>Närstrid (Krieg)</p>
<p><i>Das öben mörck: haw, stich, leger - waych oder hört. "In des" und "vor", "nach" on hurt. Dein krieg sich nicht gauch. Weß der krieg riempt oben, nyder wirt er beschämpt.</i></p>	<p><i>Märk att öva detta: hugg, stötar, garder - mjukt eller hårt. "Indes" och "Vor", "Nach" utan brådska. Sök dig inte in i närstrid förhastat. Den som siktar på närstrid ovan, blir utskämd nedan.</i></p>	<p>Man skall med andra ord vara bra på Krieg (eller Handarbeit, handarbete, som det också kallas i en del andra fäktmanualer), men inte medvetet satsa på att komma in i det. Det är alltid bättre och säkrare att ta ut motståndaren direkt med första attacken. Satsar man medvetet på att komma in i närstrid och vinna där med hjälp av vindningar och liknande, gör man förmodligen inte sin första attack tillräckligt väl och med rätt distans. Närstrid är det man tvingas falla tillbaka på när saker inte gått riktigt som de skall, och inte ett mål i sig.</p> <p>Det finns också ett större mått av slump och tur i närstriden. Man har sämre kontroll över vad man gör och är mer utsatt för vad motståndaren kan hitta på.</p>
<p>Daß ist, das du gar eben mörcken solt - wann dir ainer mit ainem haw oder mit ainem stich oder sunst an din schwert bindet -, ob er am schwert waich oder hört ist. Und wenn du das empfunden hast, so solt du "in des" wissen, welches dir am besten sey: ob du mit dem "vor" oder mit dem "nach" an in hurten solt. Aber du solt dir mit dem an hurten nicht zu gauch lassen syn mit dem krieg, wenn der krieg ist nicht anders dann die winden am schwert.</p>	<p>När någon binder mot ditt svärd med ett hugg eller stöt eller annat skall du mycket noga lägga märke till om han är mjuk eller hård i bindningen. Och när du märker detta, skall du "Indes" veta vad som är bäst, att attackera honom med "Vor" eller "Nach". Men du skall i attacken inte vara förhastad med att gå in i närstrid, eftersom närstriden inte är något annat än vindningarna i bindningen.</p>	<p>Detta är Inwinden igen, som beskrevs ovan i Zornhau-stycket.</p>
<p>Item, den krieg tryb also: wan du ihm mit dem zorn haw in hawest, alß bald er dann versetzt, so far wol uff mit den armen und wind ihm den ort am schwert ein zu der obern blöß.</p>	<p>Utför närstrid så här: När du hugger mot honom med ett Zornhau, så fort han då avvärjer skall du fara ordentligt upp med armarna och vinda mot hans svärd din spets in mot den övre blottan.</p>	<p>Här kan det handla om en avvärjning med låg eller hög krona, mot vilken man i princip kan göra ett förändrande (Mutieren) direkt från vindningen och stöta nedåt. Liksom ovan i "Uppföljning när din Inwinden avvärjs med kronan" är det ett bra alternativ att växla igenom nedåt med spetsen om man inte är så långt in med svärdet.</p>
<p>Versetzt er denn den stich, so blyb sten in dem winden und stich mit dem ort die under blöß.</p>	<p>Avvärjer han denna stöt, bli stående i vindningen och stick med spetsen mot de nedre blottorna.</p>	

<p>Folgt er dann fürbaß mit der versatzunge dem schwert nach, so far mit dem ort under syn schwert durch und heng ihm den ort oben ein zu der anderen blöß siner rechten sytten.</p>	<p>Följer han då vidare efter ditt svärd med avvärjningen, så far under hans svärd med din spets igenom till den andra sidan och häng din spets ovan in mot den andra blottan, på hans högra sida.</p>	<p>Om han följer efter och avvärjer stöten genom att till exempel gå till Schrankhut, växla igenom till andra sidan hans svärd och stöt.</p>
<p>Also wirt er mit dem krieg oben und unden beschämpt, ist daß du die gefört andrest recht kanst tryben.</p>	<p>På så sätt blir han utskämd i närstrid både ovan och nedan, eftersom du till skillnad från honom korrekt kan utföra rörelserna.</p>	<p>Om hans avvärjning snarare är att trycka dig åt sidan (åt ditt höger) kan du börja stöta neråt i en variant av Auswinden (beskrivs senare) och när han då trycker dig ännu längre ut åt sidan och kanske neråt så växlar du igenom och stöter. Du skulle också lika gärna kunna göra en Abnehmen/Schnappen i den situationen.</p>
<p>Wie man in allen winden hew, stich recht vinden sol. [22r-22v]</p>	<p>Hur man i alla vindningar skall finna rätt hugg och stötar</p>	<p>Generella råd om vindande</p>
<p><i>In allen winden hew, stich recht lern finden. Auch soltdu "mit" brüffen hew, stich oder schnitt in allen treffen den maistern, wilt du sie effen.</i></p>	<p><i>I alla vindningar rätt lär att finna hugg och stöt Du skall också "med" pröva hugg, stöt eller skär i alla kamper om du vill narra mästarna.</i></p>	
<p>Daß ist, daß du in allen winden hew, stich und schnitt recht finden solt also: wenn du windest, das du da mit zu handt solt brüffen, welches dir under den dryen das best sey zu triben; also, das du nicht havest, wann du stechen solt; und nit schnidest, wann du hawen solt; und nicht stechest, wann du schniden solt.</p>	<p>Det vill säga att du i alla vindningar skall finna rätt hugg, stöt eller skär sålunda: när du vindar, skall du omedelbart förnimma vilket av de tre som verkar bäst att använda. Så att du inte hugger när du borde stöta, inte skär när du borde hugga, och inte stöter när du bör skära.</p>	<p>Det här är förstås lättare sagt än gjort. Ta det framför allt som en påminnelse om att inte glömma att man i alla windsituationer kan använda alla de tre sårarna. Det är lätt att snöa in på att t.ex. bara stöta och inte inse att i många windsituationer är kanske ett hugg eller ett skär det "rätta" att göra.</p>
<p>Und mörck: wan man dir der aynes versetzt, das du ihn mit dem andern treffest. Also: versetz man dir den stich, so treyb den haw.</p>	<p>Och märk: när någon avvärjer det ena, att du träffar med det andra. Alltså: avvärjer man din stöt, använd hugget.</p>	<p>Detta är inte en generell regel, mer ett tips om att inte snöa in på att bara göra en sak. Märk t.ex. "edelkrieg" som går ut på att göra många stötar i rad, och många andra tekniker i manualen.</p>

Laufft man dir eyynn, so treyb den unterschmitt in sin arm.	Rusar man inpå dig, använd det undre skäret mot hans arm.	
Des morck in allen treffen und anbinden der schwert, wilt du anderst die maister effen, die sich wider dich setzen.	Kom ihåg detta vid alla kamper och bindningar med svärdet, om du vill narra de mästare som sätter sig emot dig.	
Von den vier blosse [22v-23v]	De fyra blottorna	
<i>Vier bloß wisse, ram: so schlechstu gewisse, an alle for; on zwifel, wie er gebar.</i>	<i>Lär dig fyra blottor, sikta så träffar du med säkerhet, utan någon fara; utan tvivel, vad han än gör.</i>	
Hie soltu morcken die vier blossen an dem man, da du all wegen zu fechten solt.	Här skall du lära dig människans fyra blottor, som du alltid skall fäktas mot.	Ganska självförklarande, men det förtjänar att påpekas att "bältet" här inte är ett modernt bälte man har i hällor i byxorna, nere vid höftbenen; det är ett bälte som håller ihop en rock eller tunika, och sitter betydligt högre upp.
Die erst bloß ist die recht seytt, die ander ist die link seytt oberhalb der girtel deß manß.	Den första blottan är på höger sida, den andra på vänster sida, ovanför mannens bälte.	
Die ander zwuo sind och die recht und die linck seyten underhalb der girtel.	De andra två är likaså på höger och vänster sida under bältet.	
Der blossen nym eben war in dem zu fechten. Mit welcher er sich gegen dir enblösse, der selbigen reme künstlichen on far: mit einschuessen des langen orts, mit nachraisen und sunst mit allen geförten. Und acht nitt, wie er mit synen geförten gegen dir gebar. So vichtest du gewisß Und schlechst schlege daruß, die do treffentlich sind und laust in domitt zu seinen stucken nitt komen.	Lägg alltid noga märke till blottorna i Zufechten. Den han blottar för dig skall du skickligt sikta mot utan fara: med instötande med den utsträckta spetsen [Langenort], med efterföljande och med alla andra tekniker. Och beakta inte vad han med sina tekniker försöker göra mot dig, utan fäktas med övertygelse och slå slag som är förträffliga och som inte låter honom komma till sina tekniker.	Återigen en varning för att vara för defensiv och vänta på vad motståndaren tänker göra. Förlita dig på att dina tekniker fungerar, och använd dem!

<p>Der text und die gloß von dem duplieren und dem mutiern: Wie die brechen die vier blossen. [23v-24v]</p>	<p>Förklaring av dubblerandet och förändrandet: Hur de bryter upp de fyra blottorna.</p>	<p>Dubblering och förändring</p>
<p><i>Wilt du dich rechen, die vier blossen künstlich brechen: oben duplir, unden recht mutier. Ich sag dir für war: sich schütz kain maister an far. Haustu es vernommen, zu schlage mag er klain kommen.</i></p>	<p><i>Vill finna vedergällning, skickligt bryta upp de fyra blottorna: dubblera ovan, nedan förändra korrekt. Sannerligen säger jag dig: ingen mästare skyddar sig utan fara. Om du har förstått detta, kan han knappast komma till slags.</i></p>	
<p>Daß ist, wann du dich an einem rechen wilt also, das du ihm die vier blossen mit kunst wilt brechen, so tryb das dupliern zu der oberen blossen gen der störcke seines schwerts und daß mutiern zu der anderen blöß. So sag ich dir für war, daß er sich dar von nitt schützen kan; und mag weder zu schlachen, noch zu stechen komen.</p>	<p>När du med skicklighet vill bryta upp de fyra blottorna för honom, så använd dubblerandet mot de övre blottorna och förändrandet mot den andra blottan. Sannerligen säger jag dig att han inte kan skydda sig mot detta, och kan varken lyckas med hugg eller stötar.</p>	<p>Med ”den andra blottan” lär menas den ”undre”. Det är till och med troligt att ”anderen” är ett skrivfel.</p> <p>När man försöker med dubblerandet och det avvärjs genom att motståndaren höjer sina händer till en låg krona eller schrankhut är detta ofta ett utmärkt tillfälle till att göra ett förändrande.</p>
<p>Daß dupliern.</p>	<p>Dubblerandet</p>	
<p>Item, wann du in mit dem zorn haw oder sunst oben eyn hawst, versetzt er dir mit störrck, so stoß "in des" deines schwerts knopff under deinen rechten arm mit der lincken hand; und schlach in mit gecruzten henden am schwert hinder sines schwerts klingen, zwischen dem schwert und dem mann, durch das maul. Oder schlach ihm mit dem stück uff den kopff.</p>	<p>När du hugger in med ett Zornhau eller annat Oberhau och han avvärjer det kraftfullt, så stöt "Indes" din svärdsknapp in under din högra arm med din vänstra hand, och hugg honom i bindningen över ansiktet med korsade händer, mellan svärdet och mannen. Eller hugg honom med svärdet i huvudet.</p>	<p>Detta fungerar bäst med ett pass ut åt vänster. Försök att inte hugga för horisontellt utan snett uppifrån. Det fungerar också att hugga med korta eggen (och alltså inte korsa händerna) men det blir inte lika kraftfullt. Har han sina händer högt kan det vara knepigt att få till dubblerandet, då kan förändrandet vara lättare.</p>

<p>Mörck das mutiern</p>	<p>Förändrandet</p>	
<p>Daß mutiern treyb also: wenn du ihm mit dem obern haw oder sunst an daß schwert bindest, so winde die kurtzen schniden an sin schwert und far wol uff mit den armen; und heng ihm dein schwertzs clingen ussen über sein schwert und stich ihm zu der undern blösse.</p> <p>Und das tryb zu bayden sytten.</p>	<p>När du binder mot hans svärd med ett oberhau eller liknande, så vinda den korta eggen mot hans svärd och far upp ordentligt med armarna; och häng din svärdsklina över hans svärd på utsidan och stöt honom mot den nedre blottan.</p> <p>Detta kan göras på båda sidorna.</p>	<p>Det fungerar också att vinda med långa eggen. Oavsett vilken egg du använder, fånga hans svaga med ditt starka och framhjält, och ta ett pass ut åt vänster. Tappa inte klingkontakten!</p>
<p>Der krumphaw mit sinen stucken. [24v-27r]</p>	<p>Krumhugget med dess tekniker</p>	
<p><i>Krump uff behende, wirff den ort uff die hende.</i></p>	<p><i>Hugg flinkt krumhugg, kasta spetsen på händerna.</i></p>	
<p>Daß ist, wie du krump solt hawen zu den henden.</p> <p>Und daß stuck tryb also: wenn er dir von seiner rechten sytten mit ainem obern oder undern haw zu der blöss hawet, so spring usß dem haw mit dinem rechten fuß gegen ihm wol uff sin lincke sytten; und schlach mit gecrützem armen mit dem ort uff die hende.</p>	<p>Detta är hur du skall hugga krumt mot händerna.</p> <p>När han från sin högra sida hugger mot blottan med ett Ober- eller Unterhau, så ta ett språng iväg från hugget med din högra fot, mot honom långt ut på hans vänstra sida; och hugg med korsade armar med spetsen på händerna.</p>	<p>Här är distansen viktig. Det är verkligen <i>spetsen</i> och inget annat som skall träffa händerna, annars utsätter man sig för onödig risk. Det krävs lite ”spänst” för att få detta att funka, det måste vara ett språng och inget kliv. Du skall vara utanför hans huggs radie om det fullföljs.</p>
<p>Und das stuck tryb och gen ihm, wenn er gen dir stant in der hüt deß ochsen.</p>	<p>Och pröva även denna teknik mot honom när han står mot dig i garden Ochs.</p>	<p>Beroende på om han står i vänster eller höger oxe kan du hugga mot axeln eller händerna. Ta det som är närmast. Slarvar han och sticker ut armbågen är den naturligtvis ett drömmål.</p>
<p>Aber ain stuck uß dem krumphaw.</p>	<p>Ännu en teknik från krumhugget</p>	

<p><i>Krump wer wol setzet mit schrytten, er vil hew letzet.</i></p>	<p><i>Den som använder krumhugg väl med steg, han kommer att hämma hugg.</i></p>	
<p>Daß ist, wie du mit dem krump haw die obern häw absetzen solt.</p>	<p>Detta är hur du skall sätta alla Oberhau åt sidan med krumhugget.</p>	
<p>Daß stuck tryb also: wann er dir von siner rechten sytten oben ein hawet zu der blosß, so schryt mit dem rechten fuß uff syn lincke sytten über sin schwert mit dem ort uff die erden in die schrankhüte. Das tryb zu bayden sytten. Och magstu in uß dem absetzen uff das haupt schlachen.</p>	<p>När han från sin högra sida hugger in från ovan mot blottan, så stig med den högra foten ut åt hans vänstra sida över hans svärd med spetsen mot marken i en Schrankhut. Prova detta på båda sidor. Och från sidosättningen kan du hugga honom i huvudet.</p>	<p>Den här tekniken är lite omstridd. Vissa menar att det skall vara ett sorts ”mjukt” infångande av den andres svärd (dvs. att man går över det på utsidan, ungefär som i en mutieren), andra menar att det är ett mer ”hårt” infångande där man hamnar i schrankhut på insidan av hans svärd och tar emot det på sitt starka, nära hjaltet. Båda varianterna fungerar. Den första stämmer bättre rent språkligt med texten men den andra verkar lättare att få att fungera i full fart.</p> <p>Från det hårda infångandet i schrankhut hugger du honom i huvudet genom att vinda upp åt höger och hugga honom på hans högra sida med ett pass åt vänster om han är nära ditt hjalt, eller genom att slå runt med ett schielhau om han hugger långt ut på din klinga.</p>
<p>Aber ain stuck usß dem krumhaw.</p>	<p>Ännu en teknik från Krumhugg</p>	<p>Att försvaga mästarna</p>
<p><i>Haw krump zu den flechen den maistern, wiltu sie schwechen.</i></p>	<p><i>Hugg krumt mot flatsidan på mästarna, om du vill försvaga dem.</i></p>	
<p>Daß ist, wenn du ainen maister schwechen wilt, so tryb das stuck also: wenn er dir oben einhawt von seiner rechten sytten, so haw krum mit gekreutzten henden gegen sinen haw uff sin schwert.</p>	<p>När du vill försvaga en mästare, så använd denna teknik: När han hugger in mot dig uppifrån från sin högra sida, hugg krumt med korsade händer mot hans hugg ovanpå svärdet.</p>	<p>Använd verkligen handkorsandet här, för att få kraft i hugget. Hugg inte rakt åt sidan utan snett framåt. Greppa knappen för att få hävstångseffekt och kontroll. Lyckas han växla igenom uppåt så att du missar måste du ha kontroll nog att kunna kontra</p>

		<p>detta.</p> <p>En viktig poäng här är att inte slå på det starka. Är man så långt in på hans svärd bör man slå mot händerna med spetsen i stället.</p>
Aber ain stuck uß dem krumhaw.	Ännu en teknik från krumhugget	Uppföljning av "försvaga mästarna"
<i>Wenn es klutz oben so stand ab, das will ich loben.</i>	<i>När det klirrar ovan så stå tillbaka, det skall jag berömma.</i>	<i>Den här versen verkar malplacerad. Den passar inte riktigt ihop med de beskrivna teknikerna.</i>
Das ist, wenn du ihm mit dem krumphaw uff sin schwert hawst, so schlache vom schwert oben mit der kurtzen schniden bald wider uff, ihm oben ein zu dem kopff.	När du hugger ett krumhugg ovanpå hans svärd, så hugg genast tillbaka upp från svärdet med den korta eggen, in uppifrån mot hans huvud.	Detta är förmodligen avsett som ett sorts schielhau. Beroende på hur du hamnat kan ett hugg nerifrån upp mot sidan av ansiktet vara ett bättre alternativ. Men behåll i vilket fall händerna lågt för att täcka linjen mot hans svärd.
Oder windt ihm mit dem krumphaw die kurtzen schnyden an sin schwert und stich ihm zu der Brust.	Eller vinda med krumhugget den korta eggen mot hans svärd och stöt honom mot bröstet.	Detta är lämpligare om du har tydlig kontakt med hans svärd och han inte blivit ivägslagen så långt.
Aber ain stuck uß dem krumphaw.	Ännu en teknik från krumhugget	Hugg krum kort och växla igenom
<i>Krum nicht kurtz haw, durch wechsel dar mit schow.</i>	<i>Krumma inte, hugg kort, skåda därmed genomväxling.</i>	
Das ist, wenn er dir von siner rechten achseln oben ein will howen, so tu, alß ob du mit dem krumphaw an sin schwert binden Und kurtz; und far mit dem ort under sinem schwert durch und wind uff sin reche syttenn dein gehültz über din houppt; und stich ihm zu dem gesicht.	När han vill hugga in från sin högra axel, så låtsas att du vill binda mot hans svärd med ett krumhugg. Hugg kort; och far igenom med spetsen under hans svärd och vinda på hans högra sida ditt hjalt över ditt huvud, och stöt honom i ansiktet.	<p>Du fångar alltså hans hugg på ditt starka i närheten av ditt framhjält och vindar sedan för att stöta. Här tar du inte något språng ut åt höger med ditt krumphau.</p> <p>Beroende på situationen kan du sedan ta ett steg ut åt vänster samtidigt som du vindar upp åt höger, eller (vilket Ringeck verkar rekommendera) göra</p>

		auswinden på din vänstra sida, vilket är snabbare men kanske lite osäkrare.
Mörck wie man den krumhaw brechen sol.	Hur man skall kontra krumhugget.	Kontra krum med stöt nerifrån bindningen
<i>Krump wer dich irret, der edel krieg in verwürret, daß er fürwar nicht wayst wo sey one far.</i>	<i>Krummar den som förstör för dig; det ädla kriget förvirrar honom, så att han i sanning inte vet var han skall vara utan fara.</i>	
Daß ist, wan du ihm von diner rechten sytten ober oder unden zu hawest; hawt er dann och von syner rechten sytten mit gekreutzten armen krump uff din schwert und verirret dir do mit dein hew, so blyb mit dinem schwert starck an dem sinen. Und schüß ihm under dem schwert den ort lang ein zu der brust.	När du hugger mot honom uppifrån eller nerifrån från din högra sida; hugger han då också från sin högra sida med korsade armar krumt på ditt svärd och förstör därmed ditt hugg, så bli kvar med ditt svärd i stark bindning. Och skjut din spets under hans svärd längs klingan mot bröstet.	Detta måste göras snabbt. Han kommer att försöka vinda och stöta nerifrån. Ta därför gärna ett steg framåt ut åt höger samtidigt som du stöter in, och vinda i stöten upp åt vänster.
Ain andern bruch uber den krumhaw.	En annan kontrung mot krumhugget	
Mörck, wenn du ihm von diner rechten sytten oben ein hawest, hawt er denn och von siner rechten sytten mit gekreutzten armen krump uff dein schwert und drückt dir das da mit under sich gen der erden so wind gen deiner rechten syten; und far mit den armen wol uff uber dein haupt. Und setze ihm dein ort oben an die brust.	När du hugger in mot honom uppifrån från din högra sida, hugger han då också från sin högra sida med korsade armar krumt på ditt svärd och därmed trycker det neråt mot marken så vinda mot din högra sida; och far med dina armar ordentligt upp över ditt huvud. Och stöt med din spets uppifrån mot bröstet.	Se till att låsa linjen mot hans svärd här.
Versetzt er dir das, so plyb also sten, mit dem gehultz vor dem haupt, und arbeit behendtllich mit dem ort von ainer bloss zu der anderen: das hayset der edel krig. Da mit verwirstü in so gar das er nit waysst, wo er vor bliben sol fur war.	Avvärjer han detta, så bli stående kvar med hjaltet framför ditt huvud, och arbeta flinkt med spetsen från en blotta till den andra; det kallas "det ädla kriget". Med det förvirrar du honom så totalt att han i sanning inte vet var han skall befinna sig.	Det ädla kriget (Edelkrieg) kan man komma in på från många andra situationer också. Det är en viktig princip.

<p>Der zwerhaw mit sinen stucken. [27r-29v]</p>	<p>Tvärshugg med dess tekniker</p>	
<p><i>Zwerch benympt, was von tag her kümpt.</i></p>	<p><i>Tvärs tar bort det som kommer uppifrån.</i></p>	
<p>Merck, der zwerhaw bricht alle hew, die von oben nyder gehawen werden.</p> <p>Und den haw tryb also: Wen er dir oben in hawet zu dem kopf, so spring mit dem rechten fuß gen ihm uß dem hawe uff sin lincken sytten. Und im springen verwent din schwert - mit dem gehultz houch vor deinem haupt, das din doum Unden kome - und schlach ihn mit der kurtzen schniden zu siner lincken sytten.</p>	<p>Tvärshugget kontrar alla hugg som huggs från ovan nedåt.</p> <p>När han hugger in uppifrån mot dig mot huvudet, så ta ett språng med den högra foten mot honom bort från hugget, ut åt hans vänstra sida. Och i språnget vänd ditt svärd – med hjaltet högt framför ditt huvud, så att din tumme kommer under – och hugg honom med den korta eggen mot hans vänstra sida.</p>	<p>Ta inte språnget <i>för</i> långt ut åt höger när du försvarar dig mot ett oberhau, då riskerar du att inte fånga upp hans hugg ordentligt och kan råka ut för en genomväxling. När man däremot <i>attackerar</i> med ett tvärshugg bör språnget tas ut ordentligt. Idealiskt träffar du honom i nacken/bakhuvudet med en sådan attack. (Var försiktig i sparring, fäkthjälmar har i standardutförande mycket dåligt skydd där)</p> <p>Speciellt när man försvarar sig med tvärshugg skall man inte tänka för mycket på att det skall bli ett kraftfullt hugg, det viktigaste är att fånga upp hans attack ordentligt och ha spetsen riktad mot honom i slutläget. Går hugget in är det en fin bonus.</p>
<p>So vaschdü sinen haw in din gehultz und triffest ihn zu dem kopff.</p>	<p>Så fångar du hans hugg i ditt hjalt och träffar honom i huvudet.</p>	<p>Tänk på att sänka spetsen. Händerna skall uppåt- framåt-utåt för att möta hans hugg, så för att träffa honom i huvudet måste spetsen sänkas (om han inte är mycket längre än du)</p>
<p>Ain stuck uß dem zwerhaw.</p>	<p>En teknik från tvärshugget</p>	<p>Tvärshugg (Zwerchhau, Zwer, Twerhau)</p>
<p><i>Zwer mit der stoerck: dein arbit do mit moerck.</i></p>	<p><i>Tvärsa med det ”starka”; märk väl ditt arbete med det.</i></p>	

<p>Das ist, wie du mit der stoerck auß der zwer arbaiten solt.</p> <p>Und dem thun also: wen du ihm mit der zwer zu hauest, so gedenck das du ihm mit der zwer sterck deines schwerts starck in das sin hauest. Helt den er starck wyder so schlach in am schwert mit gekruzten armen, hinder seines schwertz klingen, uff den kopff; oder schnyd in mit dem stuck durch das maul.</p>	<p>Detta är hur du skall arbeta med det "starka" från tvärset.</p> <p>När du hugger mot honom med tvärset, så tänk på att du skall hugga kraftfullt med ditt svärds "starka" mot hans. Håller han då starkt emot så hugg in i bindningen med korsade armar bakom hans svärds klinga, ovanifrån mot huvudet; eller skär honom med svärdet över ansiktet.</p>	<p>Detta är en form av dubblerande. Det görs lämpligen med korsade händer som Ringeck säger, och träffar då med det som ursprungligen var den korta eggen (dvs den som tvärshugget träffade med) men på grund av hur svärds greppet vrids i händerna när man gör rörelsen kommer den korta eggen i praktiken att ha förvandlats till den långa (testa rörelsen med ett svärd i händerna så förstår du). Hugget blir med andra ord precis likadant som vid dubblerande från zorn. Använder du tumgreppet i ditt zwerch blir det bäst om du i dubblerandet flyttar över tummen till andra sidan hjaltet.</p>
<p>Aber ain stuck uß dem zwerhaw.</p>	<p>En annan teknik från tvärshugget.</p>	<p>Avtagande från tvärsbindning</p>
<p>Merck, wen du ihm uß der zwer mit der stoerck deines schwerts an sin schwert bindest, helt den er starck wyder, so stoß mit deinem gehultz sin schwert von dir undersich uff dein rechten sytten; und schlach bald mit der zwer wyderum gen siner rechten sytten ihm zu dem kopffe.</p>	<p>När du binder mot hans svärd från tvärset med ditt svärds "starka"; håller han då starkt emot, så stöt hans svärd bort från dig med ditt hjalt, nedåt ut åt din högra sida, och slå omedelbart runt med tvärset mot hans högra sida, mot huvudet.</p>	<p>Detta är en form av avtagande. Trycker han dig mycket neråt gör du i stället ett smättande (schnappen) med ett schielhau på din högra sida. Följ energin han ger dig, och fortsätt helt enkelt "runt", oavsett om det blir vertikalt (schiel) eller horisontellt (zwerch). När det då blir ett tvärs, tänk på att ta ett ordentligt språng ut åt vänster när du gör det, och träffa honom i huvudet med yttre delen av klingan. Blir det ett schiel stannar du närmare honom, och det är då viktigt att sänka händerna i hugget så du låser linjen mot svärdet.</p>
<p>Aber ain stuck uß dem zwerhaw.</p>	<p>En annan teknik från tvärshugget.</p>	<p>Dubblerande från tvärsbindning</p>
<p>Item, wan du ihm mit der zwer an sin schwert bindest, ist da er waich am schwert, so leg ihm die kurtzen schnyden zu seiner rechten sytten an den halß und spring mit dem rechten fuß hinder seinen lincken; und rucke ihn mit dem schwert</p>	<p>När du binder mot hans svärd med tvärset, om han då är mjuk i bindningen, så lägg den korta eggen mot hans högra sida mot halsen och ta ett språng med den högra foten bakom hans vänstra; och slit honom över den med svärdet.</p>	<p>En form av dubblerande med korta eggen, uppföljt med ett kast. I språnget kommer du helt naturligt att skära honom över halsen och slutligen slå honom i halsen/ansiktet med framhjäaltet samtidigt som du</p>

dariber.		kastar honom.
Ain ander stuck.	En annan teknik.	Schiel från tvärsbindning
Item, wen du ihm mit der zwer an sin schwert bindest, ist er dan waich am schwert, so truck mit der zwer sin schwert nyder; und leg ihm die kurtzen schnyden hinder sinen armen vornen an den halß.	När du binder mot hans svärd med tvärset, om han då är mjuk i bindningen, så tryck ner hans svärd med tvärset; och lägg den korta eggen bakom hans armar på framsidan mot halsen.	Skulle kunna beskrivas som en schiller ”i bindningen”. Kan lämpligen göras med ett steg åt vänster; sänk händerna i hugget och följ upp med ett skär. Kan också bli som ett hugg mot hans högra axel. Försvarar han med att höja händerna till schrankhut, gör mutieren.
Ain bruch wider den obern zwerhaw.	En kontring mot det övre tvärshugget	Förekom tvärs med tvärs
Item, wan du ihm von deiner rechten sytten mit ainem oberen haw oder sunst an sin schwert bindest, schlecht er dan mit der zwer umb, dir zu der anderen sytten, so kom vor auch mit der zwerch under sin schwert ihm an den halß.	När du binder mot hans svärd från din högra sida med ett oberhau eller liknande, slår han då runt med tvärset mot din andra sida, så förekom honom, även du med tvärset under hans svärd mot hans hals.	I praktiken träffar man oftare motståndarens armar, men det är ingen dum idé att hugga som om man var ute efter halsen. För upp händerna högt så att du stoppar hans hugg om det fortsätter i sin bana trots ditt hugg. Håll hugget tajt och litet, annars blir det för långsamt. Du kan inte göra en full ”helikopter” här. Jobba mest med vänsterhanden, högerhanden skall bara lyftas upp och vridas. Slutpositionen blir lite mer ”uppvriden” än ett normalt tvärs, dina händer kommer att vara längre åt höger för att skydda mot hans hugg som ju kommer från det hållet.
Wie man zu den vier blossen mit der zwer schlachen soll.	Hur man skall slå mot de fyra blottorna med tvärshugget.	Tvärsa växelvis högt och lågt och vänster och höger.
<i>Zwer zu dem pflug, zu dem oxsen hart gefug.</i>	<i>Tvärsa mot plogen, och lägg till ett hårt mot oxen</i>	

Das ist, wie du in ainem zu gang mit der zwer zu den vier blossen schlagen solt.	Detta är hur du skall hugga mot de fyra blottorna med tvärshugget när du går emot någon.	
Das vernym also: wan du mit dem zufechten zu ihm kompst, so merck: wan es dir eben ist , so spring zu ihm und schlag in mit der zwer zu der underen bloß siner lincken sytten. Das hayst: zu dem pflug geschlagen.	När du kommer emot honom i Zufechten; när det passar dig, ta ett språng mot honom och hugg med tvärsset mot hans vänstra sidas nedre blotta. Detta kallas "att slå mot plogen"	Detta betyder inte att motståndaren nödvändigtvis skall stå i plog, så att man bokstavligen slår mot plogen. Det anger bara vilken blotta man slår mot. Det är förstas en rätt dålig idé att bokstavligen "hugga mot plogen" (dvs någon som står i plog) med ett lågt tvärs på den sida han håller garden. Andra sidan kan funka, men ett schielhau är troligen bättre om han står i plog.
Aber ain stuck uß dem zwerhaw.	En annan teknik från tvärshugget	
Wen du ihm mit der zwer zu der underen bloß geschlagen hast, so schlag bald uff mit der zwer ihm zu der anderen sytten oben in zu dem kopff. Das haißt: zu dem ochsen geschlagen.Und schlach den fürbaß behendtlich ainen zwerch schlag zu dem ochsen und den anderen zu dem pflug, crutzwyß von ainer sytten zu der anderen.	När du har huggit mot den nedre blottan med tvärsset, så slå omedelbart med tvärsset mot den andra sidan uppifrån in mot huvudet. Det kallas "att slå mot oxen". Och fortsatt hugga flinkt ett tvärshugg mot oxen och det andra mot plogen, korsvis från en sida till den andra.	Tänk på att hålla händerna i en lämplig höjd så att du så mycket som möjligt låser linjen mot motståndarens svärd. Har han svärdet och händerna lågt slår du med andra ord inte det andra tvärshugget på "standardsätt" med händerna högt upp och spetsen ner, utan snarare som ett sorts diagonalt semi-schielhau med händerna ganska lågt.
Und haw ihm do mit ainem oberen haw oben ein zu dem kopffe und zuch dich damit ab.	Och hugg honom sedan med ett Oberhau in mot huvudet och dra dig därmed tillbaka från honom.	Detta blir då lämpligen ett scheidelhau, och man drar sig tillbaka med utsträckt spets (langenort).
Waß sich wol zwercht mit springen, dem haupt gefert.	Den som tvärsar bra med språng, sätter huvudet i fara.	
Das ist, das du mit ainem yden zwer schlage wol uß solt springen, ihm uff die sytten, do du ihm zu schlagen wylt. So magstü in wol treffen zu sienem haupt. Und wart, das du in dem sprung oben vor dinem haupt mit dienem gehultzen vol bedeck syest.	Det vill säga, att du i alla dina tvärshugg skall ta ett språng ordentligt ut åt den sida där du vill träffa honom. Så kan du träffa honom väl i huvudet. Och se till att du i språnget är ordentligt skyddad ovan framför ditt huvud av ditt hjalt.	Detta gäller framför allt när man attackerar med tvärshugget. När det görs som en kontrung mot ett oberhau kan det vara lite farligt att gå för långt åt höger, man riskerar då att inte fånga motståndarens svärd.

<p>Hie nach mörck aber ain stuck usß der zwer, und das haysset, der feler. [29v-31r]</p>	<p>Ytterligare en teknik från tvärset, och den kallas finten. (Feler)</p>	<p>Finten (Feler)</p>
<p><i>Feler, wer wol furet, von unden nach wunsch ruret.</i></p>	<p><i>Den som gör en bra fint, träffar nerifrån som han önskar.</i></p>	
<p>Das ist: mit dem feler werden alle fechter, die da gern fersetzen, verfyrt und geschlagen.</p>	<p>Med finten blir alla fäktare som gärna avvärjer vilseledda och besegrade.</p>	<p>Här är Ringeck lite otydlig (det saknas nog en mening, det är tydligare i t.ex. Von Dantzig), men anledningen till att detta står under tvärshuggssektionen är alltså att det man använder för att träffa de nedre öppningarna är ett tvärshugg ”mot plogen”. Man kortar sitt Oberhau och förvandlar det till ett tvärshugg mot endera av de nedre öppningarna.</p>
<p>Das stuck trib also: wan du mit dem zu fechten zu ihm kompst, so thu, alß ob du in mit ainem fryen ober haw zu siner lincken sytten schlachen wilt. So ist er unden nach wonsch geruret und geschlagen.</p>	<p>När du kommer mot honom i Zufechten, så låtsas att du vill hugga honom med valfritt Oberhau mot hans vänstra sida. På så sätt kan du hur du vill träffa honom nertill och besegra honom.</p>	
<p>Aber ain stuck usß dem zwerhaw; und daß hayst: der verkerer.</p>	<p>En annan teknik från tvärshugget; och den kallas vändaren. (Verkehrer)</p>	<p>Vändaren (Verkehrer)</p>
<p><i>Verkerer zwinget, durch laeffen auch mit ringet. Den elenbogen gewisse nym, spring ihm in die wage.</i></p>	<p><i>Vändaren betvingar, löp igenom och brottas. Ta säkert armbågen, ta ett språng mot honom i rörelsen.</i></p>	
<p>Merck, das stuck soltü also tryben: wen du hin mit ainem under oder oben haw an sin schwert bindest, so verker dein schwert, das din doume unde kome; und stich ihm oben in zu dem gesichte. So zwingstu in, das er dir versetzen muß. Und in der versetzung begriff mit der lincken hand sin rechten elebogen, und spring mit dem lincken fusse für sinen rechten, und stosß in also dariber.</p>	<p>När du binder mot hans svärd med ett Ober- eller Unterhau, så vänd ditt svärd så att din tumme kommer under, och stöt honom ovanifrån i ansiktet. På så sätt tvingar du honom att avvärja dig. Och i avvärjningen, greppa hans högra armbåge med din vänstra hand och ta ett språng med den vänstra foten framför hans högra, och stöt honom över den.</p>	<p>Greppa strax ovanför armbågen, i överarmen. Att greppa nedanför ger inte alls samma kontroll. Greppa ”bakifrån”, med rättvänd hand, dvs tummen är under hans arm.</p> <p>”Stöt honom över den” i slutet syftar förstås alltså på din vänstra fot.</p>

Oder lauff in mit dem verkerrer durch und ringe, alß du in dem durch lauffen her ach wirst finden.	Eller använd vändaren för att rusa genom och brottas, på samma sätt som du kommer att få beskrivet i genomlöpandet.	Det går också att få till ett enhandshugg mot huvudet eller en knappstöt, som båda då lämpligen följs upp med brottning.
Aber ain stuck von ainem feler.	Ännu en teknik från en fint	Dubbel fint
<i>Feler zwyfach trifft man. Den schnitt mit macht.</i>	<i>Finta tvåfalt träffar man, gör därmed skäret.</i>	
Merck, das haysst der zwyfach feler darumbe, das man in ainem zufechten zwayerlay verfürung daruß tryben sol. Die ersten tryb also: wen du mit dem zu fechten zu ihm kompst, so spring mit dem fuß gen ihm und thun, alß du ihm mit ainem zwer schlagen zu siner lincken sytten zu dem kopff schlagen welest. Und ferzuck den schlag ihm zu siner rechten sytten an den kopff.	Det kallas den dubbla finten, eftersom man i den i Zufechten skall använda missledning två gånger. Gör den första så här: När du kommer mot honom i Zufechten, så ta ett språng med foten mot honom och låtsas att du vill hugga med ett tvärs mot hans vänstra sida mot huvudet. Och ändra riktning på hugget mot hans högra sida mot huvudet.	Som vid så gott som alla finter; om han inte reagerar på den <i>skall</i> den första attacken fullföljas och träffa. Den kan inte göras ”ur distans” eller utan intention, den måste vara ett reellt hot.
Aber ain stuck uß dem feler.	Ännu en teknik från finten	Fortsättning på dubbel fint
<i>Zwyfach es fürbaß, schryt in linck und biß nit laß.</i>	<i>Fortsätt dubbelt med det, stig in åt vänster och var inte långsam.</i>	
Das ist, wan du ihm mit der ersten verfürunge zu siner rechten sytten zu dem kopff geschlagen haust - alß am nesten gemelt ist -, so schlach bald wyderumb ihm zu der rechten sytten zu dem kopff; und far mit der kurtzen schnyden mit auß gecruzten armen uber sin schwert, und "imlincke", das ist auff dein lincken sytten, und schnyd in mit der langen schnyden durch maul.	Det vill säga, när du har slagit mot hans högra sida mot huvudet med den första missledningen - som just beskrivits – så slå genast runt mot högra sidan mot huvudet, och far med den korta eggen med utsträckta korsade armar över hans svärd: och "Imlincke", det vill säga på din vänstra sida, och skär in med den långa eggen över ansiktet.	Här är missledningen alltså att attacken verkar komma mot hans huvuds vänstra sida men ”omdirigeras” till en sorts duplieringen mot andra sidan. Igen, reagerar han inte på den första attacken skall den sitta i huvudet på honom!

<p>Der schilhaw mit sinen stucken. [31r-32v]</p>	<p>Spanarhugget med dess tekniker</p>	<p>Spanarhugget (Schielhau, Schiller)</p>
<p><i>Schiller ein bricht, waß bufler schlecht oder stycht. Wer wechsel trawet, schiller in dar uß beraubet.</i></p>	<p><i>Schiller kontrar det som buffeln hugger eller stöter. Den som hotar med växling berövas på det av Schiller.</i></p>	<p>Här kan jag passa på att nämna att en alternativ översättning skulle kunna vara ”väktarhugg” i stället för ”spanarhugg”. Se transkriptionsdokumentet för detaljer.</p>
<p>Hie merck: der schiller ist ain haw, der den buffeln, die sich maysterschafft an nemmen mit gewalt, in bricht in hawen und stechen.</p>	<p>Schillern är ett hugg som kontrar hugg och stötar från bufflarna - som tar sitt mästerskap genom våldsamt styrka.</p>	<p>Det finns två skolor här; de som menar att det är något av en ett-två-rörelse där man först fångar upp hugget och sedan ”fäller ner” sitt svärd i ett spanarhugg. Personligen lutar jag mer åt den andra skolan, där man hugger sitt spanarhugg direkt, som ett zorn fast med korta eggen och händerna går ut betydligt mer åt sidan och spetsen riktas inåt. Men det är situationsberoende. Den första varianten blir det ju mer när man gör hugget ”im band”, från bindningen. Den andra passar bra när man bryter plogen.</p> <p>Oavsett vilket; i praktiken träffar man oftare i armen än i axeln, men båda fungerar bra. Men att sikta på höger axel är ett bra sätt att komma ihåg att få händerna långt nog ut åt vänster.</p>
<p>Und den haw tryb also: wan er dir eben ein hawet von siner rechten sytten, so haw och von dener rechten sytten mit der kurtzen schnyden mit uff gerechten armen gen sinen hawe in die schwach sines schwerts und schlag ihn uff sinen rechten achsel.</p>	<p>Gör hugget så här: När han hugger in mot dig från sin högra sida, så hugg även du från din högra sida med den korta eggen med armarna utsträckta mot hans hugg, mot hans svärds ”svaga” och hugg honom på hans högra axel.</p>	
<p>Wechselt er durch, so schyß in mit dem hawe, lang in zu der brust.</p> <p>Und also haw ach, wan er gen dir stat in der hutte des pflugs oder wen er dir unden zu wyll stechen.</p>	<p>Växlar han igenom, så skjut in med hugget längs klingan mot bröstet.</p> <p>Och du kan också hugga så, när han står mot dig i garden Pflug eller när han vill stöta dig underifrån.</p>	
<p>Aber ain stuck uß dem schill.</p>	<p>Ännu en teknik från Schillet</p>	
<p><i>Schill kurtß er dich an, durch wechsel; er sygt im an.</i></p>	<p><i>Spana när han kortar mot dig, växla igenom, mot hans ansikte.</i></p>	
<p>Merck, das ist ain lerre: das schillern solt mit</p>	<p>Detta är en lektion: [Du] skall spana med blicken och</p>	<p>Fotarbetet är viktigt; ta ett litet pass framåt men</p>

dem gesichte; und gar eben sechen, ob er kurtz gen dir vicht. Das solt by dem erkenen: wan er dir zu hawet und sin arm mit dem haw nicht lanck stretcht, so haw och. Und far in dem haw mit dem ort under seinem schwert durch, und stiche in zu dem gesicht.	noga märka, om han fäktas kort mot dig. Det skall du märka när han hugger mot dig och hans arm inte sträcks ut i hugget, så hugg du också. Och i hugget far med spetsen under hans klinga till andra sidan, och stöt in mot ansiktet.	ordentligt ut åt vänster när du vindar, och för händerna ordentligt åt höger för att bibehålla klingkontakten. Tappa inte bort honom!
Aber ain stuck uß dem schillhaw.	Ännu en teknik från Schielhau	Att bryta langenort med spanarhugget
<i>Schill zu dem ort und nym den halß on forcht.</i>	<i>Spana mot spetsen och ta hans hals utan fruktan.</i>	
Merck, der schiller bricht den langen ort; und den tryb also: wen er gen dir stat und helt dir den ort usß gerachten armen gen dem gesychte oder der Brust, so stand mit dem lincken fuß fur und schill mit dem gesicht zu dem ort; und thun, alß du ihm zu dem ort hawen welest; und haw starck mit der kurtzen schnyden uff sin schwert, und schuß ihm den ort darmit lang yn zu dem halß mit ainem zutrytt des rechten fuß.	Märk väl, att Schillern bryter Langenort; och gör då så här: när han står mot dig och håller spetsen med utsträckta armar mot ansiktet eller bröstet, så stå med den vänstra foten främst och spana med blicken mot spetsen, och låtsas som om du ville hugga mot spetsen; och hugg kraftfullt med den korta eggen ovanpå hans svärd, och stöt med spetsen längs med klingan mot halsen med ett steg mot honom med höger fot.	Lite svårtolkat.. min tolkning är att man börjar hugga mot hans svärd och när han reagerar på det med att föra händerna åt sin vänstra sida för att gå till en hengen eller växla igenom modifierar man hugget till ett schiel, utnyttjar att man får eggen mot flatsidan och trycker ner honom lagom mycket för att kunna stöta in på andra sidan klingan. Hugget träffar alltså hans klinga från (ditt) höger men stöten kommer till vänster. En ”mutieren light”, typ.
Aber ain stuck uß dem schillhaw.	Ännu en teknik från Schielhau	
<i>Schill zu dem oberen haupt, hende wilt du bedebren.</i>	<i>Spana mot huvudet ovan, om du vill skada händerna.</i>	
Merck, wen er dir oben will in hawen, so schill mit dem gesicht, alß du in uff das haupt wylt schlagen. Und haw mit der kurtzen schnyden gen sinen haw, und schlag in an siner schwertz klingen mit dem ort uff die hend.	När han vill hugga in mot dig ovan, så spana med blicken som om du ville slå honom ovanpå huvudet. Och hugg med den korta eggen mot hans hugg, och hugg längs med hans svärds klinga med spetsen ovanpå händerna.	

Der schayteller mit sinen stucken. [32v-33v]	Delaren med dess tekniker	
<i>Der schaytler dem antlytz ist gefer.</i>	<i>Delaren är en fara för ansiktet.</i>	
Hie merck: der schaytler ist dem antlytz und der Brust gefaerlich.	Delaren är farlig för ansiktet och bröstet.	Vad som menas med "langeschayttlen" är osäkert. "Schaytel" betyder i alla fall bokstavligt "mittbena", och i överförd bemärkelse "hjassa". "Der schaytler" borde egentligen översättas "mittbenekammaren" om det inte lät så fånigt. Jag har valt "Delaren", och Scheitelhau som "Delarhugget".
Den tryb also: wen er gen dir stat in der hut aulber, so haw mit der langen schnyde von der langeschayttlen oben nyder; und belyb mit dem haw hoch mit den armen, und heng ihm mit dem ort ein zu dem gesychte.	När han står mot dig i garden Alber, så hugg med den långa eggen från långscheiteln uppifrån och ner; och bli kvar högt med armarna i hugget, och häng med spetsen in mot ansiktet.	
Ain stuck uß dem schaiteler.	En teknik från delaren.	
<i>Mit siner ker der Brust fast gefer.</i>	<i>Med hans vändning mycket farlig för bröstet.</i>	
Das ist, wen du ihm den ort mit dem schaitler oben ein hengst zu dem gesicht, stost er dir den ort in der versatzung mit dem gehultz vascht yber sich, so verker dein schwert mit dem gehultz hoch fyr din haupt, und setz ihm den ort unden an die Brust.	När du ovanifrån med delaren hänger din spets in mot ansiktet, avvärjer han då din spets genom att stöta den upp över sig fångad med hjaltet, så vänd ditt svärd med hjaltet högt upp framför ditt huvud och stöt honom neråt mot bröstet.	
Wie die kron den schaytler bricht.	Hur kronan kontrar delaren.	
<i>Waß von ihm kompt, die kron das abnymt.</i>	<i>Det som kommer från honom, tar kronan bort.</i>	
Merck, wan du ihm mit dem schaitler oben ein	När du hugger in mot honom uppifrån med delaren,	

hawest, versetzt er mit dem gehultze hoch ab ob sinem haupt: die versatzung hayst die kron. Und laufft dir do mit eyn.	avvärjer han högt med hjaltet över sitt huvud: den avvärjningen kallas kronan. Och med den rusar han in mot dig.	
Wie der schnitt die kron bricht.	Hur skäret kontrar kronan.	
<i>Schnid durch die kron, so brichest du sie hart schon. Die stuck drucke, mit schnitten sey ab zucke.</i>	<i>Skär genom kronan, så bryter du snart dess skydd. Tryck med svärdet, med flera skär drar du dig tillbaka.</i>	
Merck, wen er dir den schaitler oder sunst ainen haw versetzt mit der kron und dir da mit ein laufft, so nym den schnit under sin henden in sin arm, und truck vast uber sich, so ist die kron wyder gebrochen. Und wende din schwert uß dem underen schnit in den oberen, und zuch dich da mit abe.	När han avvärjer delaren eller något annat hugg med kronan och försöker rusa dig in på livet; så tag skäret under hans händer i hans arm och tryck hårt uppåt, så bryts kronan. Och vänd ditt svärd från det undre skäret till det övre, och dra dig därmed tillbaka.	Detta är det skär som också kallas "hende drücken". Skär först kraftfullt underifrån uppåt tills ditt hjalt nästan slår i hans armar. Gå sedan åt sidan och skär tillbaka på ovansidan av armarna och tryck dem neråt i skäret. Gör du rätt har du i princip skurit igenom armarna hela vägen runt dem.
Das sind die vier leger. [33v-34v]	De fyra garderna.	
<i>Vier leger allain da von halt; und fluch die gemain. Ochs, pflug, alber, vom tag sey dir nit unmer.</i>	<i>Endast fyra gardar ska du hålla dig till, och förbanna de allmänt kända. "Oxe", "Plog", "Narr", "Från ovan" skall inte vara dig okända.</i>	
Ist, das du von keinem leger nicht halten solt, denn alain von den vieren, die genant worden sind.	Detta betyder att du inte skall anta några andra gardar än de fyra som nu skall nämnas.	Lite starkt uttryckt. Men det är en bra rekommendation att så gott som alltid hålla sig till de fyra primärgarderna i zufechten. I närstrid menar Ringeck naturligtvis inte att de andra garderna (som schrankhut) är "förbjudna". Detta handlar om vilka gardar man medvetet antar för att förbereda en attack.

<p>Die erst hutt. Der ochß.</p>	<p>Den första garden. Oxen.</p>	
<p>Do schick dich also mit: stand mit dem lincken fuß vor, und halt din schwert neben diner rechten sytten vir din haupt, und laß ihm den ort gegen dem gesicht hangen.</p>	<p>Håll dig så här: Stå med den vänstra foten fram, och håll ditt svärd bredvid din högra sida framför huvudet, och låt din spets hänga mot hans ansikte.</p>	<p>Vinkla hjaltet lite utåt, håll det inte vertikalt. Håll handlederna så raka det bara går. Håll framhjaltet lite framför ditt ansikte, inte bredvid.</p>
<p>Die ander hutt. Der pflug.</p>	<p>Den andra garden. Plogen.</p>	
<p>Do schick dich also mit: stand mit dem lincken fuß vor, und halt din schwert gecreutzten henden neben diner rechten sytten ober dinem knye also, das ihm der ort gegen dem gesicht ste.</p>	<p>Håll dig så här: Stå med den vänstra foten fram, och håll ditt svärd med korsade händer bredvid din högra sida över ditt knä, på ett sådant sätt att spetsen står mot hans ansikte.</p>	<p>På din starka sida har du korsade händer. Du måste släppa efter med din svaga hand och i princip bara hålla med tumme och pekfinger.</p>
<p>Die dritt hutt. Der Alber.</p>	<p>Den tredje garden. Narren.</p>	
<p>Do schick dich also mit: stand mit deme rechten fuß vor, und halt din schwert mit uff gerechten armen vor dir mit dem ort uff die erden.</p>	<p>Håll dig så här: Stå med din högra fot fram, och håll ditt svärd med utsträckta armar framför dig med spetsen mot marken.</p>	<p>Notera att narren tas med din starka fot fram. Ha svärdet vinklat lite ut åt vänster, med falskeggen snett uppåt, precis som om detta vore slutpositionen för ett zornhau som gått lite för långt.</p>
<p>Die vierd hutt. Vom tag.</p>	<p>Den fjärde garden. "Från ovan".</p>	
<p>Do schick dich also mit: stand mit linckem fuß vor, und halt din schwert an diner rechten achseln. Oder halt es mit ußgerechten armen uber din haup.</p>	<p>Håll dig så här: Stå med vänster fot fram, och håll ditt svärd vid din högra axel. Eller håll det med utsträckta armar över ditt huvud.</p>	<p>Släpp inte ner hjaltet för långt. Glöm inte att rikta sannebben mot motståndaren. Vinkla gärna svärdet lite bakåt (inte mer än 45 grader, dock).</p>
<p>Und wie du uß der hutten fechten solt, das findest du in dissem buch geschryben.</p>	<p>Och hur du skall fäktas ur garderna, finner du beskrivet i denna bok.</p>	<p>I alla gardar: slappna av. Släpp ner armbågarna, släpp ner axlarna. Böj knäna. Sträck på ryggen Se till att inte stå på linje med fötterna. Peka främre fotens tår mot motståndaren. Axlarna är på linje med fötterna. Sluta aldrig hota motståndaren vid gardväxlingar.</p>

		(T.ex. vid växlingar mellan oxen på höger och vänster sida eller mellan plog och oxen; flaxa inte med spetsen, den skall hänga still i luften och peka mot motståndarens ögon)
Das sind die vier versetzen, die die vier leger letzen oder brechen. [34v-36v]	Detta är de fyra Versetzen, som hämmar eller bryter de fyra garderna.	
<i>Vier sind versetzen, die die leger auch ser letzen. Vor versetzen hiet dich; geschicht es, ser es myt dich.</i>	<i>Versetzen är fyra, som också hämmar garderna mycket. Akta dig för att avvärja [dåligt], sker det blir det mycket besvärligt för dig.</i>	De fyra Versetzen är ofta lite missförstådda. De är <i>inte</i> idiotsäkra lösningar som alltid vinner mot någon som står i en viss gard. Vad de är, är tämligen säkra sätt att attackera någon som står i en viss gard och antingen träffa honom eller få honom på defensiven, med minimal risk för en själv.
Merck, du hast vor gehört, das du alain uß viern legern vechten solt. So solt du och nun wyssen die vier versetzung. Das sind vier hew.	Du har tidigare hört att du endast skall fäktas från de fyra garderna. Så skall du nu också kunna de fyra Versetzen. De är fyra hugg.	Alla fungerar ännu bättre om man gör dem som efterföljanden (nachreissen) mot någon som är <i>på väg mot garden</i> , och inte redan står redo i den.
Der erst haw ist der Krumphaw. Der bricht die hut des ochsen.	Det första hugget är krumhugget (Krumphau). Det bryter garden Ochs.	
Der ander ist der zwerhaw. Der bricht die hutt vom tage.	Det andra är tvärshugget (Zwerchhau). Det bryter garden Vom Tag.	
Der dritt ist der schyllhaw. Der bricht die hut deß pflugs.	Det tredje är spanarhugget (Schielhau). Det bryter garden Pflug.	
Der vierdt ist der schaittler. Der bricht die hut alber.	Det fjärde är delaren (Scheitler). Den bryter garden Alber.	
Und hyt dich vor allen versetzen, die die schlecht vechter tryben.	Och akta dig för alla avvärjningar, som de dåliga fäktarna använder.	Detta syftar på parader som inte samtidigt utgör ett hot för motståndaren. Avvärj alltid attacker på ett sätt som samtidigt hotar motståndaren, så du kan bryta

		hans "Vor".
Und merck: wen er hawt, so haw och, und wen er sticht, so stych och.	När han hugger, så hugg också, och när han stöter, så stöt också.	
Und wie du hawen und stechen solt, das findest du in den fünff hewen und in den absetzten geschryben.	Och hur du skall hugga och stöta, det finner du beskrivet i de fem huggen och i sidosättandet.	
Ain stuck wider die versätzung.	En teknik mot avvärjningarna	Handslitande (Hendereissen)
<i>Ob dir versetzt ist und wie das dar komen ist, hoere was ich rate: rays abe, haw schnell mit dratte.</i>	<i>Om du blir avvärjd och om det kommit till det, hör vad jag råder: far upp, hugg snabbt med raskhet.</i>	
Das ist, wie es dar zu komen ist, das dir versetzt ist worden, so mercke: versetzt man dir ainen ober haw, so var ihm in der versätzung mit dem knopff vir sin vorgesezt hand und rayse da mit under sich; und mit dem raysse schlage in mit dem schwert uff den kopff.	Om det hänt sig att du blivit avvärjd, så märk väl: om ett av dina Oberhau blir avvärjt, så far i avvärjningen med knappen över hans främre hand och slit den därmed neråt; och hugg i slitningen in med svärdet uppifrån mot huvudet.	Detta kallas också "hendereissen" och fungerar bäst när man kommit ganska nära varandra så att båda är inne på den andres starka. Det är alltså till vänster om hans svärd du går över med knappen, lämpligen med ett pass ut åt vänster. Var lite försiktiga med denna i sparring, vi har ofta dåligt skydd på insidan av underarmar/handleder.
Aber ain stuck wider die versätzung.	En teknik till mot avvärjningarna.	Smättande (Schnappen)
Merck, wen du hawest ainen under haw von der rechten sytten, fellet er dir dan da mit dem schwert uff das dine, das dü do mit nicht uff koment magst, so far behendlich mit dem knopff uber sin schwert und schlag in mit dem schnappen mit der langen schnyden zu dem kopffe.	När du hugger ett Unterhau från höger sida, faller han då med sitt svärd ovanpå ditt så att du inte kan komma upp med det, så far flinkt med knappen över hans svärd och hugg med en smättande rörelse med den långa eggen mot huvudet.	Detta kallas schnappen och fungerar även i andra situationer där du blir nertryckt ut åt din högra sida. Låt svärdet "snäppa loss", ta ett litet pass ut åt vänster, volte in och hugg en vänster schiller med händerna lågt. Antingen mot huvudet eller över armarna eller (helst) både och. Se till låsa hans armar eller åtminstone täcka linjen mot hans svärd.

Oder velt er dir gen diner lincken sytten uff das schwert, so schlach ihn mit der kurtzen schnyden.	Eller om han faller ovanpå ditt svärd mot din vänstra sida, så hugg honom med den korta eggen.	Även här blir det en schiller, fast från höger. Samma råd som ovan fast spegelvänt.
Aber ain stuck wider die versatzung.	En teknik till mot avvärjningarna.	Slå runt med tvärset och halvsvärda
<i>Setz an vier enden, Blieb dar uff, lere wiltu enden.</i>	<i>Attackera fyra ändar, Stanna kvar därpå, om du vill lära dig att avsluta.</i>	
Wen du ihm von dener rechten achseln oben ein hawst, wilt du denn bald mit ihm enden, so moerck: wen er versetzt, so schlach bald umb mit der zwer. Und begriff din schwert mit der lincken hand miten in der klingen, und setz ihm den ort in das gesycht.	När du hugger in mot honom uppifrån från din högra axel och vill avsluta snabbt mot honom, så märk: när han avvärjer, så slå genast runt med tvärset. Och grip ditt svärd med den vänstra handen i mitten av klingan, och stöt honom med spetsen i ansiktet.	Halvsvärden (som skall göras med ett steg åt vänster för att komma runt) är förstås bara nödvändig om ditt första tvärs inte riktigt kom fram. Har han fört dig mycket långt åt vänster så börja inte ens försöka halvsvärda, slå runt åt andra sidan direkt.
Oder setz ihm an zu den vier blössen zu welcher du am basten komen kanst.	Eller attackera honom mot de fyra blottorna, vilken som du bäst kan komma åt.	
Aber ain stuck wider die versatzung.	En teknik till mot avvärjningarna.	Slå runt med knappen och kasta med greppet
Item, wan du ihm mit dem halben schwert den ort in sin gesicht setzest, versetzt er dir das, so stoß in mit dem knopff zu der anderen sytten zu sienem haupt.	När du med en halvsvärden sätter spetsen mot hans ansikte och han avvärjer detta, så slå honom med knappen på den andra sidan mot hans huvud.	Använd svärdet som en kort stav. Efter slaget kan man följa upp med nedan beskrivna kast.
Oder spring mit dem recht fuosß hinder sin lincken, und far ihm mit dem knopff uber sin rechten achseln vornen umb den halß und ruck in da mit uber din rechtes bain.	Eller ta ett språng med den högra foten bakom hans vänstra, och far med knappen över hans högra axel framför och runt halsen och ryck honom därmed över ditt högra ben.	Bör tränas mycket försiktigt. Man kan både bryta nacken av folk och krossa struphuvuden. Hävstångseffekten är enorm. Var rädda om varandra. Man kan som alternativ gå in med armbågen och kasta honom med sin överarm i stället

<p>Von nachrayße. [36v-37v + 39r-39v]</p>	<p>Om efterföljande.</p>	<p>Efterföljande (nachreissen) mot förberedande av oberhau</p>
<p><i>Nach raysse lere zwyfach, oder schnyd in die were.</i></p>	<p><i>Lär dig följa efter tvåfalt, eller skär i försvaret.</i></p>	
<p>Das ist, das du die nachraysen wol lernen solt, wan sey sind zwayerlay.</p>	<p>Du skall lära dig efterföljandena väl, och de är två till antalet.</p>	<p>En sanning med modifikation; det finns faktiskt många fler men Ringeck har tydligen bara lust att beskriva två. Redan ett litet stycke längre fram ändrar han sig och beskriver faktiskt ett tredje. 😊</p>
<p>Die ersten tryb, wen er dir oben in will hawen. So merck: die wil er das schwert uff zücht zu dem schlag, so rayse ihm nach mit dem hawe oder mit ainem stich und triff in zu den obern blöß, ee er mit dem haw wider kump.</p>	<p>Den första gör du så här, när han försöker hugga dig ovanifrån. Lägg då märke till när han drar tillbaka svärdet uppåt för hugget, och följ efter honom med ett hugg eller med en stöt och träffa i de övre öppningarna, innan han hinner göra sitt hugg.</p>	<p>Gör gärna detta på ett sätt som låser hans attackmöjligheter helt. Hugg mot armarna. Om du stöter, stöt så att din egg låser armarna.</p>
<p>Oder falle ihm mit der langen schniden oben in sin arm und truck in domitt von dir.</p>	<p>Eller fall med den långa eggen uppifrån mot hans arm och tryck bort honom från dig med den.</p>	<p>Ett utmärkt exempel på något som definitivt låser attackmöjligheterna.</p>
<p>Aber ain nachraisien.</p>	<p>Ett efterföljande till.</p>	<p>Efterföljande mot missat okontrollerat oberhau</p>
<p>Item, wann er dir von oben zu hawt, Iß er dann sein schwert mit dem haw nider gen zu der erden, so rayß ihm nach mit ainem haw oben ein zu dem kopfe, ee er mit dem schwert uff kumpt.</p>	<p>När han hugger mot dig uppifrån och han då fortsätter neråt mot marken med sitt svärd, så följ efter honom med ett oberhau mot huvudet, innan han kommer upp med svärdet.</p>	<p>Detta är anledningen till att vi vanligen tränar att göra våra oberhau så att man kan stanna där spetsen fortfarande hotar motståndaren. Detta efterföljande kan bara göras när motståndaren kommit för långt ner/ut åt sidan så att inte spetsen hotar dig.</p>
<p>Oder will er dich stechen, so mörck: die wil er das schwert zu ihm zücht zu dem stich, so rayß ihm nach und stich in, ee wan er sinen stich vol bringt.</p>	<p>Eller om han vill stöta dig, så lägg noga märke till när han drar svärdet mot sig för stöten, och följ efter honom och stöt in, innan han fullföljer sin stöt.</p>	<p>Ett utmärkt exempel på Absetzen (att sätta åt sidan) och även på principen ”stöt när han stöter”. Se till att föra ut händerna mot hans svärd och gå med kroppen</p>

		lite åt andra hållet för att vara säker mot hans spets om han försöker lirka runt den.
Nachraysen. [39r-39v]	Efterföljande.	Detta stycke är flyttat eftersom det borde höra hemma här.
<i>Nachraisen zwifach, trifft man den alten schnitt mit macht.</i>	<i>Följ efter tvåfalt, Träffar man gör man det gamla skäret.</i>	
Das ist: wann er sich vor dir verhawet, so rayse ihm nach mit ainem hawe zu der obern blöß.	När han förhugger sig framför dig, så följ efter honom med ett hugg mot de övre blottorna.	Dvs. igen; när han missat med ett oberhau och huggit förbi dig så att spetsen inte hotar dig.
Fört er dann uff und windet dir unden an das schwert, so merck aber: so bald ain schwert uff das ander blitzscht, so val ihm vom schwert mit der langen schnyden über sein arm; und truck in also von dir. Oder schnyd in vom schwert durchs maul.	Far han då upp och vindar mot dig underifrån mot svärdet, så lägg märke till så snart ett svärd klingar mot det andra, så fall med den långa eggen från bindningen över hans arm, och tryck honom bort från dig. Eller skär honom från bindningen in över ansiktet.	
Das tryb zu beden sytten.	Gör detta på båda sidorna.	
Von der eußern nym. [37v-38r]	Om de yttre tagningarna	De yttre tagningarna (eussere nym)
<i>Zwai eußren nym. Dein arbit dar nach beginn. Und brieft die gefert, ob sie sind waych oder hert.</i>	<i>Två yttre tagningar. Därefter skall du börja ditt arbete. Och pröva rörelserna, om de är veka eller starka.</i>	
Merck, die zwi eussere nym, das sind zwai nachraisen am schwert.	De två yttre tagningarna är två efterföljanden vid svärdet.	

Das trib also: wan er sich vor dir verhawet, so rayß ihm nach.	När han förhugger sig framför dig, så efterfölj honom.	Dvs. igen; när han missat med ett oberhau och huggit förbi dig så att spetsen inte hotar dig.
Versetzt er dir den das, so plyb mit dem schwert an dem sinen und brieff, ob er mit dem gefert waich oder hert ist. Hept dann er mit dem schwert das din mit sterck ubersich, so lang din schwert ussen yber das sin und stich in zu den underen bloeß.	Avvärjer han detta, så bli kvar med ditt svärd mot hans och känn efter om han är svag eller stark i bindningen. Om han då kraftfullt häver ditt svärd uppåt med sitt, så räck ut ditt svärd på utsidan över hans och stöt in mot den nedre blottan.	Detta är alltså helt enkelt en mutieren som uppföljning till det "tvåfaldiga efterföljandet" ovan.
Die ander eußer nym.	Den andra yttre tagningen.	
Item, wen du geim fichtest uß under hawen oder sunst uß den underen geferten, uberylet er dich den und windt dir uff das schwert, ehe wann du domit uff komest, so blieb mit dem schwert starck unden an dem sinen.	När du fäktas mot honom med Unterhau eller på annat sätt gör tekniker mot honom nerifrån, övermannar han dig och vindar ovanifrån mot ditt svärd innan du kommer upp med det, så bli kvar med ditt svärd under hans och håll emot starkt.	Kan du här få in spetsen riktad mot honom under hans klinga så stöt in längs med den direkt, som beskrivs i kontringen mot krumhugget.
Wend er den und arbeit dir zu dein obern bloeß, so volg mit dem schwert nach; und mit der langen schnyden nym ihm die schwach sines schwerts, und truck nyder, und stich ihm zu dem gesicht.	Vänder han då och hotar din övre blotta, så följ efter med svärdet och fånga hans svärds svaga med den långa eggen och tryck neråt, och stöt honom i ansiktet.	Behåll bara klingkontakten, avvärj hans spets och sätt in din egen i stället. Om det blir ansiktet eller bröstet/magen som blir målet beror lite på vart hans svärd tar vägen. Tappa inte bort det!
Von dem fulen und von dem wort "indes" [38r-39r]	Om Fühlen och om ordet "Indes"	
<i>Das fulen lere. "In des" - das wort - schnydet sere.</i>	<i>Lär dig Fühlen. "Indes" är ett ord som skär skarpt.</i>	
Das ist, das du das fulen und das wort "in des" wol lernen und verstan solt, wan die zwy ding gehoeren zu samem und sind die groeßte kunste zu dem fechten.	Du skall noga lära dig, och förstå, Fühlen och ordet "Indes", eftersom de två sakerna hör samman och är fäktingens högsta konster.	Fühlen (känsla) och Indes (i detsamma, omedelbart) är liksom Vor och Nach begrepp man lätt rör till i

<p>Und das vernym also: wen ainer dem anderen an das schwert bindt, so soltū in dem, alß de schwert zu sament glutz, schon zuhand fullen, ob er waych oder hort angebunden hab. Und alß bald du das empfundest haust, so gedenck an das wort "in des": das ist, das du in den selben empfinden behendtlichen nach der waich und nach der hort mit dem schwert solt arbeitsen zu der nechsten bloß. So wirt er geschlagen, ee wann er sin gewar wirt.</p>	<p>När någon binder den andra med svärdet, så skall du i samma stund som svärdet slår samman redan känna om han bundit mjukt eller hårt. Och så fort du känt detta, så tänk på ordet "In des": det vill säga, att du i samma ögonblick som du känner detta flinkt skall arbeta mot det mjuka och mot det hårda med svärdet mot närmsta blotta Så blir han besegrad innan han hinner märka det.</p>	<p>början.</p> <p>Fühlen är alltså den uppövade förmågan att genast i bindningen känna om motståndaren bundit hårt eller mjukt och om han är stark eller svag (det är INTE samma saker!). I överförd bemärkelse handlar det över huvud taget om förmågan att "läsa" motståndaren (i bindningen, kroppspråk etc) och veta vad han är på väg att göra.</p>
<p>Item, du solt an das wort "indes" in allen an binden des schwertz gedenckenm wann "indes" dupliert und "indes" muttiert, "indes" laufftdurch und "indes" nimpt den schnitt, "indes" ringt mit, "indes" nimpt ihm das schwert, "indes" tut in der kunst, waß dein hertz beger. "Indes" ist ein scharpffes wort, damitt alle fechter verschnitten werden by des worts nichten wissen. Und das wort "indes" ist och der schlissele, damit alle kunst des fechtens uffgeschlossen wirt.</p>	<p>Du skall i alla bindningar med svärdet tänka på ordet "Indes", för "Indes" dubblerar och "Indes" förändrar, "Indes" löper igenom och "Indes" tar skäret, "Indes" brottas, "Indes" tar svärdet från honom, "Indes" gör i konsten allt vad ditt hjärta begär. "Indes" är ett skarpt ord, som skär alla de fäktare som inte vet något om det ordet. Och ordet "Indes" är också nyckeln, varmed all fäktkonst läses upp.</p>	<p>Detta är dock rätt värdelöst utan Indes, som är den uppövade förmågan att baserat på sin fühlen omedelbart fatta rätt beslut och göra rätt teknik vid rätt tillfälle utan att behöva tänka på det. Detta kan bara uppnås med oerhört många repetitioner. Teknikerna måste drillas om och om igen, och användas praktiskt i sparring om och om igen innan man kan utföra dem Indes, omedelbart. Tills dess måste man tänka på vad man gör (annars kommer man att uppöva en felaktig Indes!) och då kan man aldrig vara riktigt så snabb och säker som man behöver vara om man skall kallas mästare.</p>
<p>Von überlaufen. [39v]</p>	<p>Om att nå över</p>	<p>Övernående (überlaufen)</p>
<p><i>Wer unden remet, uberlauff den, der wirt beschemet. Wenn es klutzsch oben, so störeck: das will ich loben. Dain arbit mach oder hert druck zwifach.</i></p>	<p><i>Den som siktar nertill, nå över honom, så blir han utskämd. När det klirrar ovan, var stark: det skall jag berömma. Gör ditt jobb eller tryck hårt två gånger.</i></p>	

<p>Das ist: wann er dir in dem zuechten mit ainem haw oder mit ain stich remet er undern bloß, das soltu ihm nicht versetzen. Sonder wart, das du in überlauffest mit ainem haw obe ein zu dem kopffe oder ihm den ort oben ansetzest, so wirt er von dir beschemet, Wann alle oberhaw und alle ober ansetzen überlangen die undern.</p>	<p>När han i Zuechten siktat mot en nedre blotta med ett hugg eller en stöt, så skall du inte avvärja det. Utan vänta tills du kan nå över honom med ett hugg från ovan mot huvudet eller en övre stöt, så blir han utskämd av dig, eftersom alla Oberhaw och alla övre attacker när längre än de undre.</p>	<p>Det kanske är lite idiotförklarning att nämna det, men ändå: det är förstås en bra idé att <i>dra undan</i> det attackerade benet när man nu inte blockerar hugget. Resultatet blir oftast att man gör ett delarhugg (scheitelhau) med ett samlingssteg bakåt, och om man missar backar man i langnort.</p>
<p>Item, wie man hew und stich absetzen sol. [40r-40v]</p>	<p>Hur man skall sätta hugg och stick åt sidan</p>	<p>Sidosättande (absetzen)</p>
<p><i>Lern absetzen, haw, stich kunstlich letzen wer uff dich sticht, das din ort trifft und sinen prücht. Von baiden sytten triff alle mal, wiltu schrytten.</i></p>	<p><i>Lär dig sätta åt sidan, hämna skickligt hugg och stötar den som stöter mot dig honom träffar din spets och hans kontras. Från båda sidor träffar du alltid om du tar ett steg.</i></p>	
<p>Das ist, das du lernen solt, hew und stich also mit kunst absetzen, das dein ort ihn treffe und ihm der sin gebrochen werde.</p>	<p>Du skall lära dig att skickligt sätta hugg och stötar åt sidan, så att din spets träffar honom och hans blir kontrad.</p>	
<p>Und das vernym also: Wenn ainer gegen dir steet und helt sein schwert, alß er dir unden zu stechen wölle, so stee wider gegen ihm in der hut des pflugs von diner rechten sytten und gib dich blöß miit der lincken.</p>	<p>När någon står mot dig och håller sitt svärd så som om han tänker stöta dig underifrån, så stå mot honom i garden Pflug på din högra sida och ge dig själv en blotta på vänster sida.</p>	
<p>Sticht er dir unden zu der selbigen blöß, so wind mit dem schwert gegen synen stich uff din lincke sytten und schryt zu ihm mit dem rechten fuß: so trifft din ort und der sin fält.</p>	<p>Sticker han dig underifrån mot denna blotta, så vinda med svärdet mot hans stöt ut åt din vänstra sida och stig mot honom med den högra foten, så träffar din spets och hans missar.</p>	<p>Man går alltså ut från höger plog till vänster nedre hängande. Se till att få ditt starka mot hans svaga här, och vinkla inte klingan för horisontellt. Annars kan han lätt kontra med att gå över och stöta tillbaka.</p>

<p>Aber ain stuck von absetzen.</p>	<p>En teknik till från sidosättande.</p>	
<p>Item, wann du gen ihm staust in der hut des pflugs von diner lincken sytten: hawt er dir dann zu der obern blöß diner lincken sytten, so far uff mit dem schwert Und uff die lincken sytten gegen sinen haw, das gehültz für din haupt; und schryt zu ihm mit dem rechten fuß, und stich ihm in das gesicht.</p>	<p>När du står mot honom i garden Pflug på din vänstra sida: hugger han dig då mot den övre blottan på din vänstra sida så far upp med svärdet och ut åt den vänstra sidan mot hans hugg, med hjaltet framför huvudet; och stig emot honom med den högra foten och stöt honom i ansiktet.</p>	<p>Dvs far upp till en vänster övre hängande. Tänk på att vinkla hjaltet utåt så du fångar upp honom, annars kommer han hugga av dig fingrarna och glida förbi.</p>
<p>Von durchwechslen. [40v-41r]</p>	<p>Om genomväxling.</p>	<p>Genomväxling (durchwechseln)</p>
<p><i>Durchwechslen lere von bayden sytten, stich mit sere. Wer uff dich bindet durchwechsel ihn schier findet.</i></p>	<p><i>Lär dig växla genom på båda sidorna, skada med stötar. Den som binder mot dig genomväxlandet finner honom snabbt.</i></p>	
<p>Daß ist, daß du das durchwechslen wol lernen solt. Und das tryb als: wenn du ihm in dem zufechten ein hawest oder zu stichst, will er dir denn mit ainem hawe oder mit versetzen an daß schwert binden, so lauß den ort under sinem schwert durch wischen. Und stich ihm do mit sere eyn zu der anderen sytten; so fündest du an ihm schier de blöß.</p>	<p>Du skall noga lära dig växla igenom. När du hugger eller stöter in mot honom i Zufechten och han försöker binda mot svärdet med ett hugg eller en avväjning, så låt spetsen svepa igenom under hans svärd, och skada honom med en stöt mot den andra sidan, så finner du snabbt en blotta på honom.</p>	<p>Dvs. detta kan du göra så fort hans försvar inte hotar dig personligen utan är riktat helt mot ditt svärd. Vill man inte bli genomväxlad av den som attackerar skall man alltid försvara sig på ett sätt som samtidigt hotar motståndaren.</p>
<p>Von dem zucken. [41r-41v]</p>	<p>Om ryckandet.</p>	<p>Ryckande (zucken, zeckrühren)</p>
<p><i>Tritt nahend in binden, daß zucken git gut fünden. Zuck! trifft er, zuck mer. Arbeit erfinde: das tut we.</i></p>	<p><i>Träd nära inpå i bindningen, ryckandet ger dig goda fynd. Ryck! Träffar det, ryck igen. Hitta möjligheter att jobba: det gör ont.</i></p>	

<i>Zuck in allen treffen den maistern, wiltu sie effen.</i>	<i>Ryck i alla kamper mot mästarna, om du vill narra dem.</i>	
Das ist, wenn du mit dem zufechten zu ihm kumst, so haw von der rechten achslen starck oben ein zu dem kopff.	När du kommer mot honom i Zufechten, så hugg in kraftfullt uppifrån från din högra axel mot huvudet.	
Bindt er dir dann mit versetzen oder sunst an das schwert, so tritt im bande nahent zu ihm und zuck dein schwert oben abe von den sinen und haw ihm zu der andern sytten wider oben ein zu dem kopff.	Binder han då med en avvärjning eller liknande mot svärdet, så träd i bindningen nära inpå honom och ryck ditt svärd uppåt bort från hans och hugg tillbaka uppifrån mot honom på den andra sidan mot huvudet.	Detta är en så liten rörelse som möjligt. Inget stort svepande snurr, bara rakt upp och rakt ner med ett pass ut åt sidan. Håll händerna hyfsat lågt i hugget så att du blockerar hans armar och svärd samtidigt som du träffar honom i halsen eller huvudet.
Versetzt er dir das zu dem andern male, so schlach wider zu der andern sytten oben ein und arbeit behentlich nach der obern blöß, die dir werden mag, mit dem dupliern und mit andern stucken.	Avvärjer han det för andra gången, så slå tillbaka till den andra sidan uppifrån och arbeta flinkt mot de övre öppningarna som passar dig, med dubblerandet och andra tekniker.	Är du för nära honom är det svårt att komma runt hans svärd; då stöter du istället till exempel hans svärd åt sidan med hjaltet och och hugger vänster tvärs i samma rörelse. Eller gör hendereissen eller liknande brottningstekniker.
Von durchlauffen. [42r-44v]	Om genomlöpande.	Genomlöpande (durchlaufen)
<i>Durchlauff! lauß hangen mit dem knopffe; gryff, wilt du rangen. Wer gegen dir störcke: durchlauff damitt mörcke.</i>	<i>Löp igenom! Låt hänga med knappen, greppa om du vill brottas. När någon är stark mot dig: kom då ihåg att löpa igenom.</i>	Förtjänar kanske poängteras att här betyder ”laufen” ”springa”, till skillnad från i <i>überlaufen</i> där det betyder ”nä, räcka”
Mörck, das ist: wann ainer dem andern einlauffe, fört er dann uff mit den armen und will oben mit störcck überdringen, so far och uff mit den armen und halt din schwert mit der lincken hand by dem knopff ober dinem haupt; und lauß die clingen hinden über deinen ruck hangen. Und lauff mit dinem haupt durch under sinem rechten arm, und spring mit dem rechten fuß	När någon rusar in på den andre och far upp med armarna och vill övermanna dig ovan med styrka; så far även du upp med armarna och håll ditt svärd i knappen med den vänstra handen över ditt huvud, och låt klingan hänga bakom över din rygg. Och löp med ditt huvud igenom under hans högra arm, och ta ett språng med den högra foten bakom hans högra. Och i språnget far du med din högra arm	I detta och alla följande kast är det mycket viktigt att dels sänka sin tyngdpunkt och böja knäna när man går in, dels att gå riktigt nära inpå med kroppen. Det skall inte finnas något mellanrum mellan era kroppar, i så fall är man inte tillräckligt nära och kommer att ha svårt att bryta hans balans.

<p>hinder sinen rechten. Und mit dem sprünge far ihm mit dem rechten arm vornen wol um den lyb, und fasse ihn also uff dem rechten hüffe, und wirff ihn für dich.</p>	<p>ordentligt framför och runt livet på honom, och fånga honom på så sätt på din högra höft och kasta honom framför dig.</p>	<p>I just detta kast är det viktigt att få in höften under och bakom hans höft. Kastet görs främst med benen, inte med armen.</p>
<p>Aber ain durchlaufen.</p>	<p>En annan genomlöpning.</p>	
<p>Item, wann er dich in dem einlaufen mit dem schwert oben mit störck über dringen will, so halt dein schwert mit der lincken hannd by dem knopff und lauß die clingen über deinen ruck hangen;</p> <p>und lauff mit dem haupt durch under sinem rechten arm, und blib mit dem rechten fuß vor sinem rechten, und far mit dem rechten arme hinden wol ihm umb den lyb, und fasß in uff din rechte hüff, und wirff ihn hinder dich.</p>	<p>När han rusar in på dig och kraftfullt försöker övermanna dig ovan med svärdet, så håll ditt svärd i knappen med den vänstra handen och låt klingan hänga bakom över din rygg,</p> <p>och löp med huvudet igenom under hans högra arm och stå kvar med den högra foten framför hans högra, och far med den högra armen ordentligt bakom och runt livet på honom, och fånga honom på din högra höft och kasta honom bakom dig.</p>	<p>Luta dig framåt i denna ingång och se till att få din arm så långt runt livet på honom du kan. Har du problem att kasta honom kan du t.ex. släppa svärdet helt och ta hans högra ben med din vänstra arm och vräka honom överända.</p>
<p>Ain ringen am schwert.</p>	<p>En brottning vid svärdet</p>	
<p>Item, wann ainer dem andern einlaufft, so lauß dein schwert uß der lincken hand und halt es in der rechten; und stoß sein schwert mit dinem gehültze uff din rechte sytten von dir,</p> <p>und spring mit dem lincken fuß für sinen rechten, und far ihm dem lincken arm hinden wol um den lyb, und fasse ihn uff din lincke hüffe, und wirff ihn für dich.</p>	<p>När någon rusar in på den andre, så släpp ditt svärd ur den vänstra handen och håll det i den högra; och stöt hans svärd med ditt hjalt åt din högra sida bort från dig,</p> <p>och ta ett språng med den vänstra foten framför hans högra, och far med din vänstra arm bakom och ordentligt runt livet, och fånga honom på din vänstra höft och kasta honom framför dig.</p>	<p>Här måste man gå in bestämt och kasta snabbt, för som Ringeck påpekar när han säger ”se upp att det inte misslyckas” står man i ett rätt dåligt läge i så fall: med ryggen mot motståndaren, sin svaga arm om honom och med hans starka arm farligt nära att kunna ta ett stryppgrepp bakifrån.</p>
<p>Doch lug, das es dir nit fel.</p>	<p>Men se upp så att det inte misslyckas dig.</p>	<p>Denna fras ansågs viktig nog att ramas in i manuskriptet och dessutom ritade skrivaren en liten ful hand som pekar på ramen. Detta är faktiskt den enda ”illustrationen” i hela manuskriptet. 😊</p>

<p>Aber ain ringen am schwert.</p>	<p>Ännu en brottning vid svärdet.</p>	<p>Schrenken</p>
<p>Item, wann ainer dem andern ein laufft, so lauß din schwert usß der lincken hand und halt es in der rechten; und stoß mit dem gehültz sein schwert uff din rechte sytten von dir,</p> <p>und spring mit dem lincken fuß hinder seinen rechten, und far ihm mit dem lincken arme vornen under sin brüste wol um den lyb; und wirff ihn uber dein fuß hindersich.</p>	<p>När någon rusar in på den andre, så släpp ditt svärd ur den vänstra handen och håll det i den högra; och stöt hans svärd med ditt hjalt ut åt din högra sida bort från dig,</p> <p>och ta ett språng med den vänstra foten bakom hans högra, och far med din vänstra arm framför och under hans bröst ordentligt runt livet, och kasta honom bakåt över din fot.</p>	<p>I full fart ser ingången till detta kast nästan ut som en kroppstackling och kan mycket väl råka bli en sådan om hans balans är dålig.</p> <p>Gå långt in och lågt med höften, i kastet juckar du fram med höften och vråker honom över din höft och ben med hela överkroppen, inte bara armen.</p>
<p>Aber ain ringen am schwert.</p>	<p>Ännu en brottning vid svärdet.</p>	<p>Svärdskrokning med armbåglås</p>
<p>Item, wann du mit ainem einlauffest, so lauß dein schwert usß der lincken hannd Und halt es in der rechten. Und far ihm mit dem knopff ussen über seinen rechten arm, Und züch domitt undersich;</p> <p>und mit der lincken hannd begryff sein rechte elnbogen, und spring mit dem lincken fuß für seinen rechten, und ruch ihn also über den fuß uff din rechte sytten.</p>	<p>När du rusar in på en annan, så släpp ditt svärd ur den vänstra handen och håll det i den högra. Och far med knappen utanför över hans högra arm, och ryck den neråt därmed.</p> <p>Och greppa med den vänstra handen hans högra armbåge och ta ett språng med den vänstra foten framför hans högra, och ryck honom sålunda över foten ut åt din högra sida.</p>	<p>Ryck inte <i>för</i> hårt, då släpper han kanske och du får inte med dig armen fram så du kan låsa och bryta den.</p> <p>Som alltid när du greppar armbågen: bakifrån, ovanför armbågen, tummen under. Just här kan du greppa lite mer rakt på armbågen eftersom du inte vill vända honom utan bryta leden, men greppa absolut inte framför/under armbågen. Gör man detta rätt är det nästan överflödigt att gå in med vänsterbenet framför.</p>
<p>Aber ain ringen am schwert.</p>	<p>Ännu en brottning vid svärdet.</p>	<p>Stående "kimura" med svärd</p>
<p>Item, wann ainer dem andern eynlaufft, so far mit lincker verkörter hand über sinen rechten arm und begryff da mit dinen rechten arm; und druck mit dinem rechten arm sinen rechten über dinen lincken,</p> <p>und spring mit dinem rechten fuß hinder sinen</p>	<p>När någon rusar in på den andre, så far med omvänd vänsterhand över hans högra arm och greppa därmed din högra arm; och tryck med din högra arm hans högra över din vänstra,</p> <p>och ta ett språng med din högra fot bakom hans högra, och vänd dig bort från honom ut åt din vänstra sida, så</p>	<p>Du kan också ignorera höftkastet och bara gå rakt fram nära kroppen och vråka honom rakt bakåt. Gå i så fall inte för långt ut åt sidan, då bryts inte leden ordentligt. Låsningen är samma som i modern MMA och liknande brukar kallas "kimura".</p>

<p>rechten, und wende dich von ihm uff dine lincke sytten: so wirffestu ihn über din rechten hüffe.</p>	<p>kastar du honom över din högra höft.</p>	<p>Kastet som beskrivs är nog närmast aktuellt när man inte riktigt fått till låset, eller om motståndaren har full rustning på armen.</p>
<p>Ain ander ringen am schwert.</p>	<p>En annan brottning vid svärdet.</p>	<p>Svärdstagande i kaveln</p>
<p>Item, wann ainer dem andern eynlaufft, so verkör dein lincke hannd Und far domitt über sinen rechten arm; und begriffe domitt syn schwert by der handhåbe zwischen sinen baiden henden, und rucke uff dein lincke sytten: so nimest du ihm das schwert.</p>	<p>När någon rusar in på den andre, så vänd din vänstra hand och far med den över hans högra arm; och greppa därmed hans svärd i handtaget mellan hans båda händer, och ryck ut åt din vänstra sida, så tar du svärdet ifrån honom.</p>	<p>Detta förutsätter förstås att han greppar svärdet med händerna tillräckligt långt isär.</p>
<p>Daß wurd in übel kyen.</p>	<p>Det kommer att gå mycket illa för honom.</p>	<p>Som om nu inte detta gällde de flesta tekniker 😊</p>
<p>Ain schwert nemen.</p>	<p>Ett svärdstagande.</p>	<p>Svärdtagande i klingorna</p>
<p>Item, wenn er mit versetzen oder sunst an din schwert bindet, so begryff mit lincker verkörter hand bayde schwert in den clingen. Und halt sie veste zu samem, und far mit der rechten hand gegen diner lincken sytten mit dem knopff unden durch, ihm über sein bayde hende; und ruck domitt übersich uff din rechte sytten: so belyben dir bayde schwert.</p>	<p>När han avvärjer eller på annat sätt binder mot ditt svärd, så greppa med omvänd vänsterhand båda svärden i klingorna. Och håll dem fast tillsammans och far med den högra handen mot din vänstra sida med knappen nerifrån över till andra sidan över hans båda händer; och ryck därmed uppåt ut åt din högra sida; så behåller du båda svärden.</p>	<p>Detta kommer naturligast när två halvsvärddar och man avvärjer en stöt, men går förstås att göra även orustat om man är extremt kaxig.</p> <p>Bindningspunkten måste ligga en bit ut på klingorna, åtminstone vid mittel. Annars får man inte nog hävstångseffekt.</p>
<p>Von abschniden. [44v-46r]</p>	<p>Om skärande.</p>	
<p><i>Schnyde ab die hörten von unden ihn bayden geferten. Vier sind der schnitt: zwen unden, zwen oben mit.</i></p>	<p><i>Skär av hindren nerifrån hotar båda honom. Fyra är skären; två under och två över.</i></p>	

Mörck, es sind vier schnitt.	Det finns fyra skär.	Det finns fler. ☺ Men Ringeck demonstrerar här fyra av de vanligaste. Principerna går att tillämpa i många situationer.
Den ersten tryb also: wann er dir einlaufft und hauch uff fört mit den armen und dich oben gegen diner lincken syten überdringen will mit störrck, so verwend din schwert und fall ihm mit der langen schniden mit geprüzten henden under sinem gehültze in sin arm; und truck mit dem schnitt übersich.	Gör det första så här: När han rusar inpå dig och far högt upp med armarna och vill övermanna dig med styrka uppifrån mot din vänstra sida, så vänd ditt svärd och fall med den långa eggen med korsade händer under hans hjalt mot hans arm; och tryck med skäret uppåt.	I båda fallen kan man ofta lätt följa upp med handtryckandet (hendedrücken), dvs efter att man skurit uppåt fram till sitt hjalt växlar man till att skära åt andra hållet på ovansidan av armarna samtidigt som man trycker dem neråt.
Oder laufft er dir ein gegen diner rechten sytten, so fall ihm mit der kurtzen schniden in sin arm und truck übersich alß vor.	Eller rusar han in mot din högra sida, så fall med den korta eggen mot hans arm och tryck uppåt som förut.	
Aber ain schnitt.	Ett annat skär.	
Item, wann du ihm mit ainem haw oder sunst starck uff sin schwert bindest, laust er dann sein schwert abschnappen von dem dinen und schlecht dir oben zu dem kopff, so verwende din schwert mit dem gehültz für dein haupt und schnyd ihm unden durch sin arm; und setz mit dem schnitt den ort unden an sin brust.	När du med ett hugg eller på annat sätt binder starkt mot hans svärd; låter han då sitt svärd snäppa iväg från ditt och hugger dig uppifrån mot huvudet, så vänd ditt svärd med hjaltet framför ditt huvud och skär honom underifrån över hans arm; och stöt i skäret spetsen ner mot hans bröst.	
Aber ain schnitt.	Ett annat skär.	
Item, den schnidt tryb also: wenn dir ainer an das schwert bindt gegen diner lincken sytten und schlecht umb vom schwert mit der zwerche oder sunst dir zu der rechten sytten, so spring mit dem lincken fuß uß dem haw uff sin rechte sytten und fall ihm mit der langen schniden oben uber bayde arm. Das tryb zu baiden sytten.	När någon binder ditt svärd mot din vänstra sida och slår runt från svärdet med tvärsät eller liknande mot den högra sidan, så ta ett språng med den vänstra foten ut från hugget ut åt hans högra sida och fall med den långa eggen uppifrån över båda armarna. Gör detta på båda sidorna.	

Von der verwandlung der schnitt.	Om förvandlingen av skäret.	Handtryckandet (hendedrücken)
<i>Die schnyde wende, zu slechen druck die hende.</i>	<i>Vänd eggen, för att fly, tryck händerna. (slechen trol. flehen)</i>	
<p>Das ist: wann du ihm in dein einlaufen kanst mit dem undern schnitt unden in sin arm, daß dein ort gegen siner rechten sytten außgät, so truck mit dem schnitt vast übersich. Und mit dem trucken spring mit dem lincken fuß uff syn rechte sytten, und wende din schwert mit der langen schniden oben über sein arme, das din ort gegen siner lincken sytten uß gee; und truck sin arm damit von dir.</p>	<p>När du kan komma med ett undre snitt mot hans arm när han rusar inpå dig, så att din spets går ut mot hans högra sida; så tryck med skäret ordentligt uppåt. Och i tryckandet, ta ett språng med den vänstra foten ut åt hans högra sida, och vänd ditt svärd med den långa eggen ovanifrån över hans armar så att din spets går ut mot hans vänstra sida; och tryck därmed hans armar bort från dig.</p>	<p>När du trycker honom bort från dig, passa på att skära åt andra hållet och tryck honom neråt-bortåt, inte bara bort. På så sätt låser du hans armar än mer och skär dessutom hela vägen längs ovansidan av hans armar.</p>
Von zweyen hengen. [46r-46v]	Om två hänganden.	Om hängandena
<i>Zway hengen werden uß ainer hand von der erden. In allem gefert: hew, stich, leger - waich oder hert.</i>	<i>Två hängande blir det från varje hand från marken. I alla rörelser: hugg, stötar, garder – mjukt eller hårt.</i>	
<p>Mörck, eß sind zway hengen uß ainer hand und von ainer sytten von der erden.</p>	<p>Det finns två hänganden från varje hand och från varje sida från marken.</p>	<p>Vilket ju då egentligen blir fyra hänganden, eller hur? Men eftersom teknikerna är helt spegelvända mellan vänster och höger räcker det enligt det tyska ekonomiska sättet att se det att prata om den övre och nedre.</p>
<p>Die tryb also: wann du ihm in dem undern absetzen gegen diner lincken sytten an sin schwert bindest, so heng dinen schwert knopff gegen der erden und stich ihm von unden auff uß dem hengen zu dem gesichte.</p>	<p>När du binder mot hans svärd med ett nedre sidosättande mot din vänstra sida; så häng din svärdsknapp mot marken och stöt honom underifrån upp mot ansiktet från hängandet.</p>	<p>Det är viktigt att aldrig tappa klingkontakten oavsiktligt i hänganden och vindanden. Släpper du bindningen skall det vara för att du till exempel tänker hugga runt, annars skall du behålla kontakten så du vet var du har honom.</p>
<p>Stost er dann mit versetzenn dinen ort übersich uff, so blyb also am schwert und far mit ihm uff; und heng ihm den ort von oben nider zu dem gesicht.</p>	<p>Knuffar han då din spets uppåt med en avvärjning, så bli kvar i bindningen och far med honom upp, och häng spetsen ovanifrån neråt mot hans ansikte.</p>	

Und in den zwayen hengen solt du alle gefert behentlich tryben: hew, stich und schnitt; dar nach, alß du in dem anbinden der schwert empfindest, ob er damitt waich oder hört ist.	Och i de två hängandena skall du flinkt använda alla tekniker: hugg, stötar och skär; efter det att du i bindningen mot svärdet märkt om han är mjuk eller hård i den.	
Von dem Sprechfenster. [47r-47v]	Om Sprechfenster.	Talesfönstret (sprechfenster)
<i>Sprechfenster mach: stand frylich, besiche sin sach. Schlage in, das er schnappe. Wer sich vor dir zühet abe, ich sag dir für ware: sicher schützt kain man ohne fare! Haustu recht vernommen, zu schlage mag er klain kummen.</i>	<i>Gör Sprechfenster: stå frejdigt, observera vad han gör. Slå in, när han snäpper. Den som drar sig tillbaka från dig, sannerligen säger jag dig: ingen man kan säkert skydda sig utan fara! Har du förstått detta korrekt, kan han knappast komma till slag.</i>	
Mörck: das haisset das sprechfenster: wenn er dir mit hewen oder versetzenn an das schwert bindet, so belib starck auß gerechten armen mit der langen schniden am schwert, mit dem ort ihm vor dem gesichte, und stand freylich und besicht sin sach, was er gegen dir tryben wöll.	Det kallas "talesfönstret": när han med hugg eller avvärjning binder mot svärdet, så håll emot starkt med den långa eggen mot hans svärd med utsträckta armar, med spetsen framför hans ansikte, och stå lugnt och observera vad han försöker göra mot dig.	
Item, schlecht er vom schwert umb mit ainem oberhaw dir zu der anderen sytten, so bind mit storck sinem haw nach mit der langen schniden, ihm oben ein zu dem kopff.	Slår han runt med svärdet med ett Oberhau mot dig på den andra sidan, så följ efter och bind kraftfullt hans hugg med den långa eggen uppifrån in mot huvudet.	
Oder schlecht er umb mit der zwer, so fall ihm mit dem obern schnitt in die arme.	Eller slår han runt med tvärset, så fall med det övre skäret mot hans armar.	
Oder zuckt er sin schwert an sich und will dir Unden zu stechen, so raise ihm nach an dem schwert und setz ihm oben an.	Eller rycker han svärdet till sig och tänker stöta dig underifrån, följ efter honom i bindningen, och stöt honom ovan.	

Item, oder will er sich vom schwert nicht abziehen, noch umschlagen, so arbeit du am schwert mit dem duplieren und sunst mit anderen stucken - darnach, als du enpfindest die waich und die hört am schwert.	Eller vill han varken dra tillbaka från svärdet eller slå runt, så jobba i bindningen med dubblerandet eller med andra tekniker – allt eftersom du märker om han är mjuk eller hård i bindningen.	
Hie nach mörck, waß do haysset der lang ort. [47v + 123r]	Det som kallas "den utsträckta spetsen" (Langenort).	Utsträckt spets (langenort)
Mörck,ehe wenn du mit dem zufechten zu nahent an ihn kümst, so setze dinen lincken fuß vor und halt ihm den ort auß gerächten armen lang gegen dem gesicht oder der brust.	Innan du kommer för nära honom i Zufechten, så sätt din vänstra fot fram och håll spetsen mot honom med utsträckta armar mot ansiktet eller bröstet.	Langenort är också ett utmärkt sätt att göra abzug (avtåg), dvs att komma ur närstrid tillbaka till zufechten.
Hawt er denn dir oben nider zu dem kopffe, so wind mit dem schwert gegen sinen haw und stich ihm zu dem gesicht.	Hugger han dig uppifrån och ner mot huvudet, så vinda med svärdet mot hans hugg och stöt honom i ansiktet.	Dvs gå ut till vänster eller höger övre hängande (beroende på var attacken kommer från) och stöt.
Oder hawt er von oben nider oder von unden auff dir zu dem schwert und will dir den ort wegw schlachen, so wechsel durch uns stich ihm zu der anderen sytten zu der blöß.	Eller hugger han från ovan neråt eller nerifrån mot ditt svärd och försöker slå undan spetsen för dig, så växla igenom och stöt honom på den andra sidan mot blottan.	Detta är en så liten rörelse som möjligt. Flaxa inte iväg med spetsen. Se till att låsa linjen mot hans svärd (vart det nu tog vägen) i stöten.
Oder trifft er dir mit dem haw das schwert mit störcke, so lauß din schwert umb schnappen. So triffest du in zu dem kopff. Laufft er dir ein, so tryb die ringen oder den schnitt. Lug, das es dir nitt fel!	Eller träffar han kraftfullt svärdet med hugget, så låt ditt svärd snäppa runt. Så träffar du in mot huvudet. Rusar han inpå dig, så brottas eller skär honom. Se upp så att det inte misslyckas dig!	Se till att verkligen utnyttja den energi han ger din klinga. Hugg i ett plan, utnyttja rotationen maximalt. Lås linjen mot hans svärd i hugget. Om han kommer förbi din spets, skär honom kraftfullt över armarna. Att bara sätta svärdet ivägen räcker inte. Går inte det heller, var beredd att brottas.
Der text von der beschliessung der zedel. [123v-124r]	Sammanfattningen av läroverserna.	

<p><i>Wer wol fürett und recht bricht und entlich gar bericht - und bricht besunder ygelichs im drey wunder, wer recht wol henger und winden do mit brenget, und winden acht mit rechten wegen betracht - und io ir ayne der winden selb dritt ich mayne - so sind ir zwintzig und für, zel sy einzigen von bayden syttenn. Acht winden ler mit schritten. Und brief die gefert nicht mer dann, waich oder hert.</i></p>	<p><i>Den som för sig väl och kontrar rätt och flitigt helt underrättar sig – och särskilt kontrar var och en av de tre sårarna, den som helt rätt hänger, och tar med vindningar i det, och åtta vindningar på rätt sätt förstår och som var och en av vindningarna själv trefaldigar, så menar jag - att de är tjugo och fyra, räknade var och en från båda sidorna. Lär dig åtta vindningar med steg. Och pröva alla tekniker inte mer än mjukt eller hårt.</i></p>	
<p>Das ist ain lere, do die zedel kurtz inen begriffen ist.</p>	<p>Detta är en lektion, som kortfattat gör läroverserna begripliga för dig.</p>	
<p>Die lert also: daß du in der kunst gar wol bericht und geüpbt solt sin gegen den do du mit fichtest, daß du dine bruch gegen sinen stucken also wisses zü tryben.</p>	<p>Lär dig alltså: Att du väl skall underrätta dig om och öva konsten mot den du fäktas med, så att du vet att använda dina kontringar mot hans tekniker.</p>	
<p>Daß du uß ainem yeden bruch besunder magst gearbaitten mit dreyen wunder.</p>	<p>Särskilt att du från varje kontring kan jobba med tre sårare.</p>	
<p>Auch solt du wol hengen am schwert, und auß den hengen solt du bringen acht winden; und die windenn solt du also betrachten, daß du der aines selbs dritt wissest zu treyben.</p>	<p>Du skall också väl hänga i bindningen, och ur hängandena skall du använda åtta vindningar, och dessa vindningar skall du fundera över, så att du själv vet att använda alla på tre sätt.</p>	
<p>Hie mörck, wie du hengen und die winden treyben solt. [124r-124v</p>	<p>Hur du skall använda hänganden och vindningarna.</p>	

<p>+ 48r-48v]</p>		
<p>Das vernym also: es sind vier anbinden der schwert, zway obere und zway undere. Nun solt du uß yedem anbinden der schwert besunder trybenn zway winden.</p>	<p>Det finns fyra bindningar mot svärdet, två övre och två undre. Nu skall du ur varje bindning med svärdet särskilt använda två vindningar.</p>	<p>Glöm inte här att det optimala fortfarande är att stöta honom direkt! Vinda inte om det inte behövs. Har du din spets mot hans ansikte, stöt genast!</p>
<p>Das vernym also: bindt er dir oben an gegen diner lincken sytten, so winde die kurtz schnide an sin schwert und far wol uff mit den armen; und heng ihm den ort oben ein, und stich ihm zu dem gesicht.</p>	<p>Binder han ovan mot din vänstra sida, så vinda den korta eggen mot hans svärd och far ordentligt uppåt med armarna; och häng in spetsen ovanifrån mot honom och stöt honom i ansiktet.</p>	<p>Detta kallas ”inwinden” eller första vindningen. Se till att föra händerna upp åt vänster och ta gärna ett litet steg åt höger med höger fot samtidigt. Du måste inte vinda den korta eggen mot hans svärd; det funkar bra att bara lyfta händerna. Se bara till att få hjaltet horisontellt i luften så du inte tappar kontrollen över hans klinga.</p>
<p>Versetzt er den stich, so lauß den ort am schwert oben ein hangen und wind uff dein rechte sytten. Daß sind zway winden an ainer sytten des schwerts.</p>	<p>Avvärjer han stöten, så låt spetsen hänga in ovanifrån i bindningen och vinda ut åt din högra sida. Detta är två vindningar på var sin sida om svärdet.</p>	<p>Detta kallas ”auswinden” eller andra vindningen. Den måste göras snabbt och i en flytande rörelse som en övergång från inwinden eller zornort. Det går inte att pausa och sedan göra auswinden, det måste vara som en lång flytande stöt som bara vinklas om på vägen framåt. ”Zornort-inwinden-auswinden”. Ingen paus emellan, ingen ryckighet.</p> <p>Så fort du träffat med auswinden, släpp gärna med vänsterhanden och säkra upp hans armbåge och/eller kasta honom. Du är i en farlig situation; du har hans svärd mellan ditt svärd och din kropp!</p>
<p>Item, oder bind er dir oben an gen diner rechten sytten, so wind och gegen diner rechten sytten die langen schnid an sin schwert. Und far wol uff mit den armen, und heng ihm den ort oben ein, und stich ihm zu dem gesicht.</p>	<p>Eller binder han ovan mot din högra sida, så vinda den långa eggen mot hans svärd mot din högra sida. Och far upp ordentligt med armarna och häng in spetsen uppifrån och stöt honom i ansiktet.</p>	
<p>Versetzt er den stich mit stöck, so lauß ihm den ort am schwert oben ein hangen und wind uff din lincke sytten und stich.</p>	<p>Avvärjer han stöten kraftfullt, så låt i bindningen spetsen hänga in mot honom uppifrån och vinda ut åt din vänstra sida och stöt.</p>	
<p>Daß sind vier winden uß den obern zwayen anbinden von der lincken und von der rechtten sytten.</p>	<p>Detta är fyra vindningar från de två övre bindningarna på vänster och höger sida.</p>	
<p>Item, nun solt du wissen, das du uß den Undern zwayen anbinden auch solt tryben vier winden mit allen gefertenn, alß uß den obern: also worden der winden oben und unden acht.</p>	<p>Nu skall du veta att du från de två undre bindningarna också skall använda fyra vindningar med alla tekniker du använder från de övre: alltså blir det åtta vindningar ovan och nedan.</p>	<p>Dessa blir betydligt mer ovanliga, dock. Men det är viktigt att även träna nedre vindningar.</p>

<p>Und gedenck, das du uß yedem winden besonnder triben solt ainen haw oder schnitt und ain stich. Und das haissen die drey wunder, daß man sie zu vierUndzwintzig malen uß den acht winden tryben soll und mag.</p>	<p>Och tänk på att du från varje vindning särskilt kan använda ett hugg eller skär och en stöt. Och de kallas de tre sårarna, som man på tjugofyra sätt kan och bör använda från de åtta vindningarna.</p>	<p>Detta är viktigt; det är lätt att hänga upp sig på att man till exempel måste stöta efter en inwinden. Har man kommit för långt fram med spetsen får man inte ödsla tid på att dra tillbaka och stöta; skär i stället! Har man kommit längre bort så inte det passar, hugg tillbaka (kanske med en dubblerande-liknande rörelse).</p>
<p>Und die acht winden solt du wol lernen tryben von baiden sytten also, daß du mit yedem wunder brieffest sin gefört nicht mer dann, ob er damitt waich oder hert am schwert sey. Und wenn du die zway ding empfunden haust, so tryb die stuck gerecht, die zu dem winden gehören. Wo du das nicht tust, so wirst du by allen winden geschlagen.</p>	<p>Och de åtta vindningarna skall du lära dig väl på båda sidorna, så att du med varje sårare precist kan känna om han är mjuk eller hård i bindningen, och inte mer. Och när du har känt de två sakerna så använd korrekt teknikerna som hör till vindningarna. Om du inte gör det så blir du slagen trots alla vindningar.</p>	
<p>Hie mörck, uß den nebenhutten - daß ist auß den streychen - zu fechten. [49r-51r]</p>	<p>Hur man fäktas från de nedre garderna - det vill säga med svepen.</p>	
<p>Wiß, das auß den streychen gutt vechten ist. Wie wol sey in der zedel nict benampt sin, so kommen doch die stuck usß der zedel, die man daruß vichtet.</p>	<p>Vet, att det är bra att fäktas med svep. Även om de inte nämns i läroverserna, så kommer dock teknikerna man använder för att fäktas från dem från läroverserna.</p>	<p>Översättning: detta är mina, Ringecks, favvotekniker och jag tänker ta med dem fast Liechtenauer inte nämnt dem. Så det så! 😊</p>
<p>Und die streychen soll man trybenn von der lincken sytten, wann von der rechten sind sie nitt also gewiß, alß von der lincken.</p>	<p>Och svepen skall man göra från den vänstra sidan, eftersom de från den högra sidan inte är lika säkra som från den vänstra.</p>	<p>Nebenhut är här synonymt med vänster Alber. Tänk på att detta är streychen, svep, inte vanliga hugg. Skillnaden är främst att man sträcker ut armarna mer och använder fotarbete och kropp för att göra ett kraftfullt svep med bra räckvidd framför sig. Detta är <i>inte</i> ett litet snärtigt unterhau mot händerna! Rörelsen går mot höger Vom Tag.</p>
<p>Item, wann du ligst in der nebenhut uff diner lincken sytten Und ainer hawet uff dich von oben nider, so streych von unden uff vast in sin schwert mit der kurtzen schniden.</p>	<p>När du står i Nebenhut ut åt din vänstra sida och någon hugger mot dig uppifrån och ner, så svep stadigt underifrån upp in i hans svärd med den korta eggen.</p>	

<p>Helt er starck wider und ist nicht zu hoch mit den henden, so duplier zwischen dem man und sinem schwert ein mit der kurtzen schniden zu sinem lincken halß.</p>	<p>Håller han starkt emot och inte är för högt med händerna, så dubblera mellan mannen och hans svärd med den korta eggen mot hans vänstra hals.</p>	<p>Här använder man korta eggen för att lättare behålla bindningen samtidigt som man hugger honom.</p>
<p>Item, wann du uff streychst - alß vor - an sinem schwert, ist er dann waich am schwert und nider mit den henden, so haw ihm zu hand mit der langen schniden oben zu der blöß.</p>	<p>När du sveper uppåt – som tidigare – mot hans svärd och han är mjuk i bindningen och har händerna lågt, så hugg honom genast med den långa eggen uppifrån mot blottan.</p>	<p>Detta gäller förstås även när ditt svep helt slår undan hans svärd så att det inte finns någon bindning över huvud taget. Hugg snabbt in och lås linjen mot hans svärd.</p>
<p>Oder fölt er dir starck mit dem schwert uff daß din, so far ihm bald mit dem knopf über sin schwert und bleyb mit den henden daruff und laß den ort hindersich zu diner lincken sytten; Und schnapp ihm mit der kurtzen schniden zu dem haupt.</p>	<p>Eller faller han kraftfullt med svärdet ovanpå ditt, så far genast med knappen över hans svärd och stanna kvar med händerna därpå och låt spetsen gå bakåt på din vänstra sida; och snäpp honom med den korta eggen i huvudet.</p>	<p>Alltså ett tajt vänster schielhau som får kraft av hans slag mot ditt svärd. Håll händerna lågt i hugget.</p>
<p>Item, wenn du ihm streychst an sin schwert, fört er hoch uff und windt, so schlach ihn in die rechte sytten mit gesträchten armen. Und tritt damitt zu rucke.</p>	<p>När du sveper mot hans svärd, far han då upp högt och vindar, så slå honom i den högra sidan med sträckta armar och träd därmed tillbaka.</p>	<p>Detta görs lämpligen med ett språng ut åt vänster, och backa sedan i langenort.</p>
<p>Item, wann du ihm uff streychst an sin schwert, fört er hoch uff und windt, so sterck mit der langen schniden. Schlecht er dann umb mit der zwerch, so schlach in in die lincken sytten mit einem abtritt.</p>	<p>När du sveper upp mot hans svärd, far han upp och vindar, så bind starkt med den långa eggen. Slår han då runt med Zwerchet, så slå honom i den vänstra sidan med ett steg bakåt.</p>	
<p>Item, wann du tribst die streychen zu dem mann, und helt er dann sin schwert zwerchs vor ihm und ist hoch mit den armen und will dir uff din schwert fallen, so streych ihm unden an syn schwert und schlach in uff den arm oder stoß in an die brust.</p>	<p>När du använder svepen mot mannen, och han håller sitt svärd på tvären framför sig och är högt med armarna och försöker falla ovanpå ditt svärd, så svep underifrån mot hans svärd och hugg honom ovanpå armarna eller stöt honom i bröstet.</p>	<p>Här har du alltså börjat attackera hans kropp med ett svep. Han försöker blockera detta genom att ”falla över” ditt svärd med sitt. Du fångar detta på ditt starka och låter svärdet svinga vidare uppåt, varefter du antingen kan hugga hoom över armarna (och i så fall gärna backar i den attacken) eller stöta honom i bröstet (varvid du också måste vinda hans svärd åt höger i attackens slutskede för att säkra upp det).</p>
<p>Item, ist er nider mit den henden und will dir uff</p>	<p>Är han lågt med händerna och försöker falla ovanpå dig,</p>	<p>Här tar du istället hans ”fallande” på ditt svaga och</p>

<p>fallen, so streych durch uff die anderen sytten und stoß in zu der Brust: daß ist durch gewechslet.</p>	<p>så svep igenom ut åt den andra sidan och stöt honom i bröstet; det är en genomväxling.</p>	<p>höver händerna nog för att låta din spets passera hans svärd. Stöt sedan, och sänk händerna för att låsa linjen mot hans svärd.</p>
<p>Item, wann du durch streychst, so fall ihm mit der langen schniden uff sin schwert Und wind uff din lincke sytten, das din daum unden kompt. Und far ihm mit der langen schniden an sinen rechten halß mit der störck, und spring mit dem rechten fuß hinder sinen lincken, Und ruck ihn mit dem schritt daruber.</p>	<p>När du sveper igenom, så fall med den långa eggen ovanpå hans svärd och vinda ut åt din vänstra sida, så att din tumme kommer under. Och far med det starka på den långa eggen mot hans högra hals, och ta ett språng med den högra foten bakom hans vänstra, och ryck honom över den med steget.</p>	<p>Detta är som en lite lägre variant av en av teknikerna från tvärshugget. Notera dock vad Ringeck säger i nästa stycke..</p>
<p>Item, wann du uß dem streychen durchwechselst Und kompst zu der andern sytten oben uff sin schwert, so magst du die stuck glych alsß wol tryben - alsß vor uff gener sytten - mit zeckrüen und mit allen dingen.</p>	<p>När du växlar igenom från svepen och kommer till den andra sidan ovanpå hans svärd, så kan du lika väl utföra teknikerna – som förut på varje sida – med lätta snabba träffar och alla andra saker.</p>	<p>Dvs föregående aningen komplexa kastteknik är inte egentligen nödvändig; du står i ett utmärkt läge att göra i princip vad du vill mot honom.</p>
<p>Mörck, ain zufechten uß den absätzen. [51r-51v]</p>	<p>En Zufechten från sidosättandet.</p>	
<p>Item, wann du mit ainem fichtest und wenn du nachend zu ihm kompst, so kom in dem pflug; und tryb den behentlich mit winden von ainder sytten zu der andern, und das din ort stets dir belib.</p>	<p>När du fäktas med någon och när du kommer i närheten av honom, så ställ dig i Pflug; och använd sedan flinkt vindningar från ena sidan till den andra så att du ständigt behåller din spets på samma ställe.</p>	
<p>Und uß dem magst du tryben daß versetzen, daß ist die nech; und zu dem magstu stercken mit der langen schniden und daruß tryben alle vorgeampte stuck. Och magstu hew und stich absetzen und die schlechtlich brechen mit winden und mit dem ort deß blöß süchen.</p>	<p>Och från detta kan du använda avvärjningarna, det är avståndet; och du kan dessutom bli starkare med den långa eggen och därifrån använda alla förut nämnda tekniker. Du kan också sätta hugg och stötar år sidan och enkelt kontra dem med vindningar och söka blottan med spetsen.</p>	

<p>Die schranckhutt, die mach also: [51v-52r]</p>	<p>Gör Schrankhut så här:</p>	
<p>Item, wann du mit ainem fichtest und nahent zu ihm kompst, so stand mit dem lincken fuß für und leg das schwert mit dem ort uff die erde zu diner rechten sytten; und das die lang schnid oben sey; und von der lincken sytten die kurtz schnid unden und der fuß vor stee.</p>	<p>När du fäktas med någon och kommer i närheten av honom, så stå med den vänstra foten fram och lägg svärdet med spetsen mot marken på din högra sida, så att den långa eggen är uppåt; och från den vänstra sidan den korta eggen neråt och [den högra] foten fram.</p>	
<p>Die stuck treyb uß der schrankhut also:</p>	<p>Använd dessa tekniker från Schrankhut:</p>	
<p>Item, hawet ainer dir oben zu oder von unden uff, so haw du ihm krump ein zu der blöß mit ainem ußtrytt.</p>	<p>Hugger någon dig från ovan eller nerifrån och upp, så hugger du honom med Krump mot blottan med ett steg bortåt.</p>	
<p>Item, oder haw ihm krump zur flechen; und alß bald es klützt, so such die nach mit der kurtzen schnyden.</p>	<p>Eller hugg honom krumt mot flatsidan och så fort det slår samman så sök det nära [alltså, det som är närmast] med den korta eggen.</p>	
<p>Item, oder tryb den verkerer mit dem ort zu sinem gesicht. Und wenn er dir anbindt, so sterck mit der langen schniden. Und magst alle stuck tryben, die vor genampt sind in den strychen.</p>	<p>Eller använd vändaren med spetsen mot hans ansikte. Och när han binder mot dig, så bli stark med den långa eggen. Och du kan använda alla tekniker som tidigare nämnts i svepen.</p>	<p>Lite osäkert, men vad han troligen menar är att man istället för att hugga krump sveper upp med ett unterhau till det övre hängandet på motsatt sida. Många av teknikerna från svepen går då att göra här, fast förstås spegelvända om man kommer från höger.</p>
<p>Das haist "das redel". [52r-52v]</p>	<p>Det kallas "det lilla hjulet"</p>	<p>Det lilla hjulet</p>
<p>Item, wann du mit ainem vechtest, so streck din arm lanck von dir - Und daß din dawm oben blyb uff dem schwert - und wend das schwert vor dir mit dem ort umb glych als ain rad von unden uff dien lincken sytten behentlich; und gang domitt</p>	<p>När du fäktas med någon, så sträck dina armar långt framför dig så att din tumme är ovanpå svärdet, och vänd flinkt svärdet framför dig med spetsen runt precis som ett hjul underifrån ut åt din vänstra sida; och gå på detta sätt mot mannen.</p>	<p>Döbringer kallar detta "påfågelsstjärten" (Pfobenzagel). Kan gärna kombineras med snabba stötar på vardera sidan (vad Döbringer kallar "reptiltungan" (Noterczunge). Så fort en öppning</p>

zu dem mann.		visar sig, stöt in och vinda. Är han då snabb att sätta åt sidan men inte lyckas hota dig drar du tillbaka och stöter på andra sidan.
Und daruß so magstu durchwechslen uff welche sytten du wilt oder anbinden.	Och därifrån kan du växla igenom ut åt vilken sida du vill eller binda mot honom.	
Und wenn du angebunden haust, so magstu tryben, waß stuck du wilt - daß dich am besten tunckt - alß vor.	Och när du bundit så kan du använda vilken teknik du vill – den som tycks dig bäst – som tidigare.	
Bruch [52v-54v] <i>[notera: egentligen finns ingen rubrik för stycket]</i>	Kontringar	
Also brich die zwerck.	Kontra tvärset så här.	
Item, wann du stanst in vorhut vom tag und ainer uff dich hawet mit der schwerch, so haw den zorn haw glych mit ihm ein starck uff sin schwert; und such die blöß mit dem ort.	När du står i garden Vom Tag och någon hugger mot dig med tvärset, så hugg genast Zornhau med det starka ovanpå hans svärd, och sök blottan med spetsen.	
Und will er denn um sich schlachen mit der zwerch zu der andern sytten, so kom du vor mit der zwerch under syn schwert zu sinem halß; oder schnyd in mit der langen schnyden in die arm, wenn er um schlöcht.	Och försöker han då slå runt med tvärset mot den andra sidan, så förekommer du honom med tvärset under hans svärd mot halsen, eller skär med den långa eggen i armen, när han slår runt.	
Ain bruch wider den bruch.	En kontring mot kontringen.	
Item, wann du zwerchst und dir och ainer mit der zwerch wolt fornen für komen under dinem schwert an den halß, so fall ihm nider mit der langen schnyden starck uff sin schwert, so ist es gebrochen. Nym die nächsten blöß, die dir werden mag.	När du Zwerchar och någon vill förekomma dig med ett Zwerch under ditt svärd mot halsen, så fall kraftfullt ner mot honom med den långa eggen ovanpå hans svärd, så kontrar du det. Tag närmaste blotta som du kan.	

<p>Wider den schnitt unden zu den armen.</p>	<p>Mot skäret underifrån mot armarna.</p>	
<p>Item, wann du ainem von oben eyn hawst und er das versetzt und fört hauch uff mit dem gehueltz, Und du och, und lauffend mit ainander eyn, so nim den undern schnitt.</p>	<p>När du hugger in uppifrån mot någon och han avvärjer det och far högt upp med hjaltet, och även du, och ni rusar inpå varandra, så tag det undre skäret.</p>	
<p>Und ob er dir den schnitt nemmen wöllt Under din hend in die arm, so volg sinem schwert nach undersich mit der langen schnyden und truck nider: so haustu es gebrochen. Und such die bloß.</p>	<p>Och om han försöker ta det undre skäret under dina händer i armen, så följ efter hans svärd neråt med den långa eggen och tryck ner, så har du kontrat det. Och sök blottan.</p>	
<p>Item, wenn du aber hoch mit den armen kümpst - und gener och also - Und lauff aber eyn, Und wölt er dich dann mit dem knopff durch den arm under dinen henden under die ogen oder an die brust stossen, so far undersich mit dem knopff starck mit den armen, so haustu es gebrochen.</p>	<p>Men när du kommer högt med armarna, och han också, och ni båda rusar in; och försöker han då stöta dig mot bröstet eller under ögonen med knappen genom armarna under dina händer, så far kraftfullt neråt med knappen med armarna, så har du kontrat det.</p>	
<p>Item, wann du mit ainem angebunden häst, und wechslet er durch mit dem knopff und felt in daß halb schwert: daß brich schlecht mit dem obern schnitt. Und im schnitt magstu in das halb schwert fallen und ihm ansetzen.</p>	<p>När du har bundit med någon, och han växlar igenom med knappen och byter till halvsvärd; det kontrar du enkelt med det övre skäret. Och i skäret kan du falla in i halvsvärd och attackera honom.</p>	
<p>Weitere gloss von der Zornhau [57R-58R] [notera:egentligen finns ingen rubrik för stycket]</p>	<p>Vidare förklaringar om zornhau</p>	
<p><i>Wer dir aber hawet Zornhauw ort ihm drawet Wirt er es gewar nyms oben ab on far</i></p>	<p><i>Men den som hugger dig hotas av Zornhau-ort Blir han varse den Så tag av ovan utan fara</i></p>	

<p>Wann ainer von dach uff dich schlöcht; so schlach den zornhauw mitt der langen schniden - alß er dir gewyst ist - in sinen schlag an sin schwert mitt der langen schniden dines schwerts und wind ihm din ort an von stund an mit zu sinem angesicht mitt "vermugen" - daß ist mitt stöck.</p>	<p>När någon hugger på dig uppifrån, så hugg zornhau med den långa eggen - så som det visats för dig – mot hans hugg mot hans svärd med ditt svärds långa egg och vinda omedelbart din spets mot honom, mot hans ansikte, med "makt" – det vill säga kraftfullt.</p>	
<p>Und wirt er dann des gewar - daß ist des orts - vnd versetzt in mitt fryer versätzung; so nym es oben ab alß dir das abnemmen gewyst ist worden wenn dir ainer fry versetzt wie du ab solt nymen.</p>	<p>Och blir han då varse den – det vill säga spetsen – och avvärjer med en "fri" avvärjning; så tag av ovan – så som avtagandet blivit visat för dig, hur du skall ta av när någon avvärjer dig "fritt".</p>	<p>Här avses nog en oförsiktig avvärjning som är "fri" i avseendet att spetsen inte är riktad mot dig. Det är ju då ett avtagande är aktuellt.</p>
<p>Oder holl den schlag sunst uff das nechst an sinen schwert - alß ich dir daß gewysst hab - daß gat dir ehe zu dann abnemmen</p>	<p>eller håll annars hugget mot närmaste [blotta] i bindningen – så som jag visat det för dig – med det kommer du fram tidigare än med avtagandet.</p>	<p>Det vill säga, om spetsen <i>är</i> riktad mot dig, stanna kvar i bindningen och hugg "i" den, gärna med ett schielhau eller liknande.</p>
<p>Wie er dir versetzt vnd öb der selbig schlag och versetzt würde, so mach ainen selber von stund an dar vff , oder ain ewichs winden mitt ainem stoß oder schlag</p>	<p>Om han avvärjer dig och om detta slaget [dvs. det just nämnda i bindningen] också blir avvärjt, så gör omedelbart detsamma mot det, eller en oavbruten vindning med en stöt eller ett hugg.</p>	<p>Om även hugget från bindningen missar och han avvärjer korrekt och har spetsen mot dig, hugg alltså igen, eller vinda och stöt. Exakt vad som menas med en "ewichs" vindning är obekant; det betyder alltså bokstavligt ungefär "evig". En tolkning är att man helt enkelt vindar och vindar igen oavbrutet tills man lyckas. Och som Ringeck tidigare lärt; om man vindar flera gånger skall man inte bara stöta utan även använda hugg.</p>
<p>Auch wiß, öb ainer uff dich schlecht; daß du den zornort allain och wol darin magst tryben, Und du bist och versetzt wenn du den recht trybst - alß du des underricht bist - Und ist böß zu versetzen</p>	<p>Vet också, om någon hugger mot dig: att du också med fördel endast kan använda "zornort", och du avvärjer också när du använder den rätt - så som du fått lära dig den - och den är svår att avvärja.</p>	<p>Här pratar vi alltså om en aggressiv avvärjning med zornhau som resulterar i en omedelbar stöt mot ansiktet.</p>
<p>Wann du ainen übel zu wöllst So tryb in uff ainen er mach waß er wöl er schlach oder stech uff dich So muß er den versetzen So kumpstu zû den vergemelten stucken</p>	<p>När du mycket gärna vill komma åt någon så använd den [dvs. zornort] mot honom, vad han än gör, hugger eller stöter mot dig. Så måste han avvärja den, och så kan du använda de tidigare nämnda teknikerna.</p>	<p>Detta kan tolkas lite som ett desperationsråd; måste du verkligen ta ut någon snabbt (kanske för att hans tio kompisar närmar sig en bit bort) så använd zornort utan att bry dig om vad han verkar försöka göra.</p>

<p>Krump absetzen [58R-59V] <i>[notera:egentligen finns ingen rubrik för stycket]</i></p>	<p>Att sätta åt sidan krumt</p>	
<p>Item, wann du mitt ainem fichtest; waß ainer zu dir schlöcht daß nitt recht gerichtts von oben ab uff dich kompt daß versetz mitt der krump, wann die Zedel spricht: <i>"Wer krump wol versetzt mitt schrütten vil heuw letzt".</i></p>	<p>När du fäktas med någon: allt som någon hugger mot dig som inte kommer rakt från ovan mot dig, det avvärjer du med krummet, eftersom läroverserna säger: <i>"Den som krumt väl avvärjer med steg kommer att hindra hugg".</i></p>	
<p>Das ist so ainer zu dir schlecht; So far im krump daruff vnd so hast du daß ehe komen; alber arbayt, und wind ihn dinen ort zu oder einen schlag, so muß er dir versetzen.</p>	<p>Om någon hugger så mot dig, så far krumt mot honom på det så har du kommit innan det. Arbeta från alber, och vinda din spets mot honom eller hugg, så måste han avvärja dig.</p>	
<p>So kümpst du aber zu mer strachen die du dem uff ihn magst tryben.</p>	<p>Men då kommer du till mer svep, som du kan använda mot honom.</p>	
<p>Veller oder stoß oder ewich winden oder sunst streych oder überfallen, wann dir ainer zu nider versetzt oder zu weit fört mitt der versatzung</p>	<p>Finta eller stöt, eller vinda oavbrutet eller annars svep; eller fall över, när någon avvärjer dig neråt eller tar avvärjningen för långt ut åt sidan.</p>	
<p>Item, och solt du hüpschlichen absetzen tryben uff hew oder stich - alß du deß underricht bist, das du nitt zu grob dar nach farst und das dein ort all mal gegen sinen angesicht stee zu ainer stoß</p>	<p>Du skall också använda snygga sidosättningar mot hugg eller stötar - så som du blivit lärd det, så att du inte gör dem större än nödvändigt, och så att din spets vid alla tillfällen står mot hans ansikte, [redo] för en stöt.</p>	
<p>Und ist daß er von dinen absetzen schlecht uff die anderen sýtten; So far im nitt nach und wind, sam du uff die andern sýtten wöllest och absetzen; Und blýb und stoß, so bist du versetzt und so muß er dinen stoß retten - so kumpst du aber zu diner arbayt.</p>	<p>Och om han från din avvärjning slår runt mot den andra sidan så följ inte efter honom och vinda, som om du ville avvärja på andra sidan. Utan stanna kvar och stöt, så har du avvärjt och så måste han rädda sig från din stöt; så kommer du till dina tekniker.</p>	
<p>Item merck öb ainer och etwas der zedel kan,</p>	<p>Om någon annan också kan något om läroverserna och</p>	

<p>und dir dine stuck krump versetzt, So windt er dir den stoß och zu; So hab achtung daruff und setz im sinen stich oder schlag seüberlich ab und darin scheub ein dinen stoß mitt zu oder ainen schlag, also daß du allweg arbeitst daß er dir alß schier muß versetzen alß du im</p>	<p>använder krump för att avvärja dina tekniker, så vindar han en stöt mot dig; så var uppmärksam på detta och sätt beslutsamt hans stöt eller hugg åt sidan och i detsamma skjut snabbt in din stöt eller ett hugg, så att du alltid arbetar så att han måste avvärja dig innan du behöver [avvärja] honom.</p>	
<p>Und wenn du dich deß übst daß du deß fertig bist wenn du ainen versetzst / daß du nicht arbeitst es eyenen stoß oder schlag, so magstu den irr und pricht im daß er fürsich vff dich genommen hat, wann er muß ye das din vobrechen und versetzen.</p>	<p>Och när du övat dig på detta så att du är skicklig på och redo för det när du avvärjer någon, så att du inte anstränger dig mot en stöt eller hugg, så kan du störa honom och kontra det som han tagit sig för mot dig, eftersom han alltid måste kontra och avvärja dina [tekniker] före.</p>	